

Junnola Saana-Emilia &
Turkia Ronja

Koulukoira luokkahuoneessa

Kandidaatin tutkielma
KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA
Luokanopettaja KK, laaja-alainen
2022

Oulun yliopisto

Kasvatustieteiden tiedekunta

Koulukoira luokkahuoneessa (Ronja Turkia & Saana-Emilia Junnola)

Kandidaatin tutkielma, 42 sivua

Kesäkuu 2022

Tämän kandidaatin tutkielman tavoitteena on tutkia koulukoira- toimintaa suomalaisessa yleisopetuksessa. Aihe on rajattu alakoulun kontekstiin, sillä ikäluokka on luokanopettajia ajatellen relevantin ja tutkimusta koulukoira- yleisopetuksessa ei löydy juurikaan. Tutkielma on kirjallisuuskatsaus, jonka pohjana on käytetty suurilta osin kansainvälisiä vertaisarvioituja artikkeleita, aikaisempia tutkimuksia sekä muuta kirjallisuutta. Lisäksi tutkielmassa on hyödynnetty muun muassa suomalaisen Kennelliiton ja Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n nettisivustoja.

Koulukoira-lla tarkoitetaan koiraa, joka on testattu Opetushallituksen (2022) määrittelemien kokeiden avulla soveltuvaksi työskentelemään kouluissa. Myös koiran ohjaajan tulee olla suorittanut vaaditut koulutukset toiminnan toteuttamiseksi. Kansainvälisesti termiä koulukoira ei juurikaan käytetä, vaan tutkimuksissa puhutaan koulussa työskentelevistä terapiakoira-ista. Suomessa koulukoira on vakiintunut termi kuvaamaan koulussa työskentelevää koiraa. Koulussa työskentelevä opettaja voi itse käydä koiransa kanssa vaaditut koulutukset ja työskennellä yhdessä koiran kanssa, tai koiralla voi olla oma ohjaaja, jonka kanssa tämä käy sovitusti koululla työskentelemässä.

Koulukoira vaikuttaa oppilaisiin ja opetukseen monin eri positiivisin tavoin. Tutkielmassa koulukoira-aa kuvataankin sen tuomien hyvien puolien kautta, mutta myös toiminnan mahdolliset haasteet on tuotu esille. Tutkielman teoria perustuu suurilta osin erityisopetuksessa tehtyihin tutkimuksiin, joita on peilattu vastaamaan yleisopetuksen tarpeita. Tutkielman löytöjen perusteella koulukoira- toiminta on monesta eri näkökulmasta kannattavaa ja suositeltavaa. Koulukoira- toiminnassa on kuitenkin käytettävä ainoastaan soveltuvuuskokein testattuja koiria, jotta toiminta ei aiheuta vaaratilanteita eikä aiheuta haittaa eläimen hyvinvoinnille.

Avainsanat: koulukoira, koira-avusteisuus, eläinavusteisuus, eläinavusteinen työskentely

Lyhenneluettelo:

AAI: Animal-Assisted Intervention eli eläinavusteinen interventio on kattotermi kaikelle Animal-Assisted toiminnalle

AAA: Animal-Assisted Activities eli eläinavusteinen toiminta, vapaaehtoistoimintaa

AAT: Animal-Assisted Therapy eli eläinavusteinen terapia, tavoitteellista ja seurattua

AAE/AAP: Animal-Assisted Education/Animal-assisted pedagogy eli eläinavusteinen koulutus, sisältyy sekä AAA että AAT toimintaan, eli on toiminnasta riippuen vapaaehtoistoimintaa, tai tavoitteellista ja seurattua toimintaa.

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Tutkielman tavoitteet ja lähtökohdat	7
3 Koira-avusteisuus osana eläinavusteisuutta hyvinvoinnin ja oppimisen näkökulmasta	9
3.1 Eläinavusteisuuden historiaa	10
3.2 Koiran erilaisia työmahdollisuuksia lasten kanssa	11
3.2.1 <i>Terapiakoira</i>	11
3.2.2 <i>Lukukoira</i>	12
3.2.3 <i>Kaverikoira</i>	13
4 Koulukoira	14
4.1 Koulukoiran edellytykset.....	14
4.2 Koulutukset koulukoira toiminnan aloittamiseen.....	16
4.3 Koiran hyvinvointi luokkahuoneessa	17
5 Koiran vaikutus oppilaaseen	19
5.1 Psykkiset vaikutukset.....	20
5.2 Fyysiset vaikutukset.....	21
5.3 Sosiaaliset vaikutukset.....	22
5.4 Emotionaalinen tuki.....	23
6 Koulukoira luokkahuoneessa	25
6.1 Erilaisia työskentelytapoja koulukoiran kanssa.....	25
6.2 Koulukoira toiminnassa esiintyviä haasteita	26
7 Johtopäätökset	29
8 Pohdinta.....	33
Lähteet	36

1 Johdanto

Tämän tutkielman aiheena on koulukoira luokkahuoneessa ja tutkielma antaa koulukoira-toiminnan aloittamista harkitseville kattavan teoreettisen katsauksen toiminnan aloittamisesta, toiminnan toteuttamisesta sekä siihen liittyvistä mahdollisista haasteista. Tutkielma luo yleiskatsauksen käsiteltävään ilmiöön etenkin yleisopetuksen näkökulmasta, sekä selvittää koulukoiran vaikutuksia niin oppilaisiin kuin opetukseenkin. Yleisopetuksella viitataan peruskoulun yleisopetuksen ryhmiin. Koira on yksi yleisimmistä lemmikkieläimistä Suomessa, ja koirien määrä on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. Kennelliittoon rekisteröitiin vuonna 2021 yhteensä 52 771 koiraa, mikä oli 8 % enemmän kuin edellisenä vuonna (Kennelliitto C). Rekisteröimättömiä koiria puolestaan on arvioitu olevan Suomessa jo noin 700 000 (Tilastokeskus, 2018). Koiran ja ihmisen vuorovaikutus on samalla lisääntynyt ja tätä koiran erityislaatuista vuorovaikutussuhdetta ihmisen kanssa onkin alettu hyödyntämään yhä enemmän eläinavusteisin menetelmin erilaisissa ammatillisissa tehtävissä myös kasvatus- ja opetusalailla (Kinnunen & Nikkari, 2017). Tästä syystä aiheen kohdennetumpi tutkiminen opetuksen ja oppimisen näkökulmasta on tärkeää.

Kansainvälisellä tasolla koulukoirista, eli kouluissa työskentelevistä koirista, käytetään termiä terapiakoira, jolla Suomessa taas viitataan koiraan, joka osallistuu tavanomaiseen terapiaan ja koiran käytön tavoitteena on tukea jonkin terapiassa asiakkaana olevan henkilön fyysistä, kognitiivista sekä sosiaalista toimintakykyä (Hautamäki, Ramadan, Ranta, Haapala & Suomela-Markkanen, 2018; Glenk, 2017). Suomessa soveltuvuustestein testatusta koirasta, joka toimii kasvatusalan ammattilaisen apuna koulutyössä, käytetään termiä koulukoira (Järvi & Ikäheimo, 2020). Tässä tutkielmassa termi koulukoira kuvaa nimenomaan Järven ja Ikäheimon (2020) määritelmän mukaista koulussa työskentelevää koiraa. Koulukoirat ovat vilahdelleet viime vuosina useasti erilaisissa medioissa Suomessa ja myös sosiaalisesta mediasta löytyy useita eri tilejä, joissa julkaistaan aktiivisesti koulukoirien toimintaa. Koulukoirien työskentelyä on lisäksi esitelty uutisissa, ja ainakin *Yle* on esitellyt koulukoira Topin työtä jo tammikuussa 2016 sekä koulukoira Jökkiksen työtä toukokuussa 2021. Myös opettajien ammattilehti *Opettaja* julkaisi koulukoirista kertovan artikkelin elokuussa 2020. Vuoden 2022 alussa Opetushallitus otti kantaa koira-avusteiseen opetukseen sen nopean yleistymisen myötä ja julkaisi koira-avusteisen toiminnan ohjeistuksen oppilaitoksille vuonna 2022. Ohjeistuksen mukaan koulukoiran tulee olla soveltuvuuskokein testattu ja erilaiset

turvallisuustekijät sekä tiedotus on otettava huomioon ennen toiminnan aloittamista (Opetushallitus, 2022).

Tutkimukset viimeisen 30 vuoden ajalta ovat osoittaneet, että koirat voivat tarjota fysiologista, tunnepitoista, sosiaalista ja fyysistä tukea lapsille (Friesen, 2010). Lisäksi koirien on todettu edistävän oppilaiden emotionaalista vakautta sekä parantavan heidän asennettansa koulunkäyntiä kohtaan yleisellä tasolla (Anderson & Olson, 2015; Friesen, 2010; Henderson ym., 2020). Brelsfordin, Meintsin, Geen ja Pfefferin (2017) tutkimuksessa 1400 opettajasta lähes 70% hyödynsi eläimiä luokassaan ja tulosten perusteella Brelsford ja kollegat totesivat eläimen läsnäololla olevan useita positiivisia vaikutuksia oppilaiden huomion suuntaamisessa, motivoinnissa, mielialassa, hyvinvoinnissa, sosioemotionaalisessa kehityksessä ja empatiassa sekä kognitiivisessa kehityksessä. Ylen artikkelissa Autio (2016) kirjoitti erityisopettaja Kaija Salmen kokemuksesta, jossa koira rauhoitti erityisoppilaan 30 sekunnissa, kun häneltä itseltään samaan olisi kulunut 30 minuuttia. Koira voi siis toimia myös kireiden tilanteiden laukaisijana (Anderson & Olson, 2015).

Aluksi tämä kandidaatin tutkielma esittelee eläinavusteisuutta sekä sen historiaa, sillä nämä ovat olleet tärkeitä askeleita kohti koulukoiruuden syntyä. Eläinavusteisuutta käsitellään etenkin koiran työskentelyn näkökulmasta ja esitellään koirien erilaisia työmahdollisuuksia erityisesti lasten kanssa. Koulukoirus työmuotona pitää sisällään elementtejä myös tutkimuksessa esitetyistä muista koiran työmahdollisuuksista, jonka vuoksi näiden esittely on tutkielman aiheen kannalta olennaista. Tämän jälkeen tutkielma etenee itse koulukoiraan ja esittelee koulukoiran edellytyksiä, toiminnan aloittamista sekä koiran kannalta huomioon otettavia seikkoja. Tämän jälkeen tutkielmassa tarkastellaan koiran vaikutuksia oppilaaseen eri näkökulmista. Lopuksi tutkielma paneutuu tarkastelemaan koiran toimintaa luokkahuoneessa opetuksen sekä toiminnan mahdollisten haasteiden näkökulmasta.

2 Tutkielman tavoitteet ja lähtökohdat

Tutkielman tavoite on löytää koulukoiran vaikutuksia oppilaisiin ja opetukseen koulussa. Tavoitteena on lisäksi laajentaa tutkimusta koulukoiran käytöstä yleisopetuksessa, sillä etenkin suomenkielistä tutkimusta löytyy vähän ja sekin lähinnä erityisopetuksen puolelta. Opetushallituksen (2022) mukaan kasvatusalan ammattilaisten kiinnostus koirien kanssa työskentelyyn on kasvussa. Tästä syystä suomenkielistä tutkimuskenttää koirien työstä yleisopetuksen näkökulmasta onkin tarpeellista laajentaa. Tutkielma nojautuu suurilta osin ulkomailta tuotettuihin tutkimuksiin, joita peilataan Suomen koulujärjestelmään ja opetussuunnitelmaan. Tutkielmassa selvitetään, mitä koulukoira terminä tarkoittaa, millaisia edellytyksiä koiran toimimiseen opettajan työparina sisältyy ja millaisia vaikutuksia koulukoiralla on oppilaisiin sekä opetukseen. Tutkielman luo yleiskatsauksen koirasta luokkahuoneessa. Tutkielma selventää ja kuvailee lisäksi mahdollisia perusteluja koiran käytölle luokkahuoneessa. Tässä tutkielmassa aihetta tarkastellaan teoreettiselta pohjalta.

Tutkielman tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä on koulukoira?
2. Millaisia vaikutuksia koulukoiralla on oppilaaseen ja opetukseen?

Tutkielma toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsaus kokoaa tutkimusten tuloksia ja nämä tulokset puolestaan ovat perustana uusille tutkimustuloksille (Salminen, 2011). Lisäksi Salminen (2011) mainitsee, että kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan arvioida jo olemassa olevia teorioita sekä muodostaa kokonaiskuvaa tutkittavasta aiheesta. Kirjallisuuskatsaus voidaan jaotella kolmeen perustyyppiin, jotka ovat kuvaileva kirjallisuus katsaus, systemaattinen katsaus ja meta-analyysi kvalitatiivisena- tai kvantitatiivisena tutkimuksena (Salminen, 2011). Tämä tutkielma luokitellaan kuvailevaksi kirjallisuuskatsaukseksi, sillä tavoitteena on käsitellä koulukoiruutta mahdollisimman laajasti ja kuvailevasti. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus määritellään yleiskatsaukseksi, missä tutkittava ilmiö, tässä tapauksessa koulukoirat ja sen vaikutukset, kuitenkin kuvaillaan laaja-alaisesti ja sen ominaisuuksia luokitellaan (Salminen, 2011). Aikaisempaa tutkimusta aiheesta on tehty muun muassa meta-analyysinä ja kuvailevana- sekä systemaattisena kirjallisuuskatsauksena etenkin kansainvälisellä tasolla. Myöhempää tutkimusta varten tätä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voidaan pitää selventävänä teoreettisen tutkimuksen muotona.

Kirjallisuuskatsauksena toteutettu tutkimus on yksi teoreettisen tutkimuksen muoto, missä pääesitysmuotoina toimivat artikkelit ja kirjat (Malmberg, 2014). Tutkielman aineistoa kerätessä haettiin pääosin vain vertaisarvioituja kansainvälisiä artikkeleita ja tutkimuksia sekä erilaisia teoksia. Malmbergin (2014) mukaan teoreettisen tutkimuksen yhtenä ongelmana voidaan pitää sen luotettavuutta. Tämä ongelma koskee tiedon perustaa eli sitä, minkä nojalla voimme pitää jotakin pätevänä tietona (Malmberg, 2014). Tutkielman lähteitä tutkiessa huomioitiin, että mikä tahansa tutkimus ei soveltunut tutkielman lähteeksi, vaan lähteitä valitessa kiinnitettiin huomiota kirjoittajan tunnettavuuteen ja arvovaltaan, lähteen ikään sekä lähteen uskottavuuteen. Lähteiden luotettavuus ja pätevyys varmistettiin pääosin perehtymällä aineistoihin etukäteen kattavasti ja kriittisesti.

Eri tietokantojen käyttö artikkeleiden hakemiseen on mahdollistanut rajauksen vain vertaisarvioituihin artikkeleihin ja tutkimuksiin. Vertaisarvioituja artikkeleita, teoksia ja tutkimuksia löytyi tutkielmaan pääosin vain englannin kielellä, joten suomenkielisiä lähteitä käytettiin vähän. Tästä syystä suomenkieliselle tutkimukselle on tarve. Koska tutkielma painottuu suomalaiseen kouluun, oli oleellista huomioida lähteissä myös suomalaisia tutkimuksia, teoksia ja verkkosivuja aiheesta. Tiedonhaussa käytettiin apuna Oulun yliopiston tiedekirjasto Pegasusta, Google Scholaria, Oula-Finnaa sekä Ebscon ja Ericin tietokantoja. Hakusanoina toimivat muun muassa: koulukoira, koira-avusteisuus, eläinavusteisuus, terapiakoira, eläinavusteinen työskentely, dog -assisted education, animal assisted*, "therapy dogs" AND school*, animal intervention* ja therapy dogs.

3 Koira-avusteisuus osana eläinavusteisuutta hyvinvoinnin ja oppimisen näkökulmasta

Tutkimuksissa, joissa selvitetään ihmisen ja eläimen välisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvia fysiologisia vaikutuksia, on saatu usein myönteisiä tuloksia hyvinvoinnin ja oppimisen näkökulmasta (Beetz, Uvnäs-Moberg, Julius & Kotrschal, 2012; Brelsford ym., 2017). Tästä syystä tutkielma nostaa esiin myös eläinavusteisuutta, eläinavusteisuuden historiaa ja koiran erilaisia työmahdollisuuksia osana kasvatus- ja opetustyötä kouluissa. Koulukoiran työ pitääkin sisällään elementtejä niin terapia-, luku- kuin kaverikoirankin työtehtävistä.

Eläinavusteisella interventiolla kuvataan yleisesti eläimen kanssa toteutettua tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi yksilön tai ryhmän terveydentilaan, kun taas eläinavusteisuus puolestaan kuvaa terminä eläinavusteisen intervention toteuttamista käytännössä (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen, 2021; Kahilaniemi, 2016). Eläinavusteisuus on Suomessa jo vakiintuva osa kasvatus- ja kuntoutustyötä. Myös Järvi ja Ikäheimo (2020) tuovat esille, että eläimen myönteinen vaikutus ihmiseen on tutkimuksissa selvästi todistettu. Kansainvälisellä tasolla eläinavusteinen työskentely on ollut jo kauemmin vakiintunutta toimintaa. Eläinten käyttö osana ihmisille suunnattuja koulutus- ja terapeuttisia toimenpiteitä on suuresti lisääntynyt viime vuosina monenlaisten eläinten, kuten koirien, marsujen, kanien, hevosten, ja jopa tuotantoeläinten kanssa, jotka toimivat erilaisissa koulutus- ja terapiaympäristöissä (Brelsford ym., 2017).

Suomessa eläinavusteisuuteen liittyviä sanoja on käytetty hyvin vaihtelevasti ja epämääräisesti ja ne ovatkin vielä vakiintumassa. Eläinavusteinen työskentely ja kansainvälisesti käytössä oleva termi eläinavusteinen interventio (AAI/ Animal-Assisted Intervention) ovat niin sanottuja kattotermejä, jotka pitävät sisällään niin eläinavusteisen toiminnan (AAA/Animal-Assisted Activities), eläinavusteisen terapian (AAT/Animal-Assisted Therapy) kuin eläinavusteisen opetuksenkin (AAP/AAE/Animal-Assisted Education/ Animal-Assisted Pedagogy) (Pet Partners; Shen, Xiong, Ghou & Hall, 2018). Eläinavusteisella toiminnalla tarkoitetaan yleisesti vapaaehtoistoimintaa, joka antaa mahdollisuuden lisätä ihmisten hyvinvointia motivoivin, kasvatuksellisin ja mielihyvää tuottavin keinoin ilman tavoitteellisuutta (Järvi & Ikäheimo, 2020; Pet Partners). Eläinavusteista toimintaa voi toteuttaa kyseessä olevaan eläimeen perehtynyt opettaja tai vapaaehtoistoimija koulussa tai luokassa (Järvi & Ikäheimo, 2020; Latvala-Sillman, 2018). Eläinavusteinen terapia on puolestaan tavoitteellista ja edistyksen seurannan alla olevaa toimintaa, jossa tarkoituksena on ihmisen hyvinvoinnin edistäminen

(Järvi & Ikäheimo, 2020; Pet Partners; Shen ym., 2018). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan eläinavusteinen opetus voidaan laskea kuuluvaksi sekä eläinavusteisen terapian että eläinavusteisen toiminnan alle. Eläinavusteista opetusta voi toteuttaa koulussa tai luokassa tehtävään kouluttautunut opettaja, jolloin toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista (Järvi & Ikäheimo, 2020; Latvala-Sillman, 2018). Jatkossa puhuttaessa eläinavusteisesta toiminnasta, opetuksesta, interventiosta ja terapiasta tutkielmassa viitataan edellä mainittuihin lähteisiin ja niiden lyhenteisiin. Nämä lyhenteet löytyvät myös tutkimuksen lyhenneluettelosta.

3.1 Eläinavusteisuuden historiaa

Eläinavusteisuus juontaa juurensa pitkälle historiaan. Eläimen ja ihmisen välinen yhteiselämä on alkanut yli 50 000 vuotta sitten, ja eläimen hyödyntäminen osana kuntoutustyötä ei sinällään ole uusi asia (Kahilaniemi, 2016). Nykytiedon mukaan ihmisen ensimmäisiä kumppaneita ovat olleet koirat, muut eläimet vasta myöhemmin (Ikäheimo, 2013). Koiran arvioidaan kesyntyneen yli 15 000 vuotta sitten ja kesyntyneen yhdeksi merkittäväksi taustasyiksi on löydetty koiran ylisosiaalisuus ja taito muodostaa suhteita ihmisiin verrattuna susiin ja kojootteihin (Bradshaw, 2013; Kinnunen & Nikkari, 2017). Sosiaalisen älykkyyden lisäksi koirilta on löydetty geenimuunnos, joka saattaa olla yhteydessä koiran ystävällisyyteen ja luotettavuuteen (Kinnunen & Nikkari, 2017). Toisaalta meidän on suhtauduttava varovaisesti historiallisiin todistuksiin eläimen ja ihmisen välisestä toveruudesta, sillä tietomme siitä, kuinka tavalliset ihmiset aiemmin liittyivät eläimiin tai ovat hyödyntäneet vuorovaikutustaan niihin, pysyy epäselvänä ja suurelta osin spekulatiivisena (Serpell, 2010). Historiassa eläimet olivat osittain pitkään negatiivisia symboleita muun muassa erilaisille sairauksille ja vasta valistuksen aikana alettiin hieman ymmärtämään eläinten arvoa lääketieteellisessä keskustelussa (Serpell, 2010). Florence Nightingale alkoi hahmottamaan eläimen terapeuttista potentiaalia jo 1800 – luvulla, mutta näkyviä tuloksia saatiin vasta 1900 – luvulla (Kahilaniemi, 2016; Stanley-Hermans & Miller, 2002).

1930-luvulla Sigmund Freud havaitsi tuodessaan oman koiransa psykoterapiaistunnoilleen, että koira helpotti terapeutin ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta (Kahilaniemi, 2016; Serpell, 2010). Freudin näkemykset tulivat tietoon kuitenkin vasta myöhemmin ja lapsipsykologi Boris Levinonia pidetään usein edelläkävijänä eläinavusteisen terapian hyödyntämisessä lasten kanssa (Friesen, 2010; Ikäheimo, 2013; Serpell, 2010). Levinson toi oman koiransa mukaan terapiaan 1960- ja 1970 – luvuilla, sillä Levinson havaitsi koiran mahdollistaneen rennomman

ympäristön terapialle ja sen, että lapset puhuivat enemmän ongelmistaan koiralle kuin hänelle itselleen (Pillow-Price, Yonts & Stinson, 2014). Tutkimuksissa havaittiin myös, että eläin voi toimia yksinäiselle lapselle ystävänä, sillä lapsella on hyvä olla joku, jolle uskoutua, jota hoivata sekä jolle kertoa asioistaan ilman, että kukaan tuomitsee (Levinson, 1971). Peruskoulussa havaittiin, että onnistunut kokemus koirasta koulussa saatiin vain, jos toiminta oli etukäteen suunniteltua ja eläimillä oli myös terapeuttista potentiaalia (Levinson, 1971). Nykyään koirille onkin eritasoisia vaatimuksia ja koulutuksia kasvatus- ja terapiaympäristöissä toimimiseen. Ikäheimo (2013) kirjoittaa, että tutkimus on lisääntynyt Levinsonin ajoilta vuosi vuodelta lisää ja ymmärksemme ihmisen ja eläimen välisestä suhteesta kasvaa jatkuvasti.

3.2 Koiran erilaisia työmahdollisuuksia lasten kanssa

Koiran monikäyttöisyyttä on alettu hyödyntämään myönteisten tutkimustulosten myötä, joiden mukaan koiralla on muun muassa rauhoittava vaikutus ihmiseen (Kruger & Serpell, 2010; Latvala-Sillman, 2018). Latvala-Sillmannin (2018) ja Kahilaniemen (2016) mukaan koira myös motivoi, antaa positiivista palautetta ja auttaa sosiaalisesti sekä kohentaa itsetuntoa. Kaikessa toiminnassa on kuitenkin huomioitava, että ainoastaan tasapainoinen ja virkeä koira voi olla asiakkaiden tukena (Green Care).

Koira on yksi suosituimmista ohjaajansa kanssa työssäkäyvistä eläimistä. Melsonin (2005) pienille lapsille teettämän kokeen mukaan monet lapset lähestyivät ja jopa koskivat koiraa mieluummin kuin muita koetilanteessa käytettyjä eläimiä, joita olivat tarantella, lintu ja pupu. Koska koiralla on erityislaatuinen suhde ihmiseen ja kyky olla vuorovaikutuksessa ihmisen kanssa, on sitä alettu hyödyntämään eläinavusteisessa toiminnassa ja terapiassa (Kinnunen & Nikkari, 2017). Kansainvälisellä tasolla useissa asiayhteyksissä käytetään termiä terapiakoira, mutta Suomessa nimitykset on eritelty tarkemmin koiran tehtävän mukaan. Kaveri- ja lukukoirat tekevät pääosin vapaaehtoistyötä ohjaajansa kanssa (Kennelliitto A). Kasvatus- ja kuntoutuskoirat, kuten koulukoira ja terapiakoira, toimivat puolestaan osana ammatillisia ja tavoitteellisia työtehtäviä (Kennelliitto B; Kinnunen & Nikkari, 2017).

3.2.1 Terapiakoira

Terapiakoiratoiminta tai koira-avusteinen terapia on osa eläinavusteista terapiaa. Koira-avusteisesta terapiasta on kyse silloin, kun terveys- tai sosiaalialan koulutuksen saanut terapeutti käyttää koiraa apuna työssään (Green Care). Kuten aiemmin mainittiin, koira-

avusteinen opetus juontaa juurensa eläinavusteisesta terapiasta ja koulukoira-toiminta sisältää edelleen elementtejä myös terapiakoira-toiminnasta. Terapiakoira-toiminnassa koira osallistuu tavanomaiseen terapiaan ja niiden käytön tavoitteena on tukea jonkin diagnoosin saaneen henkilön fyysistä, kognitiivista sekä sosiaalista toimintakykyä ja tunnetaitoja (Glenk, 2017; Hautamäki ym., 2018). Terapiakoirat voivat olla joko kasvatus-, kuntoutus- ja terveydenalan ammattilaisten omia koiria tai koiran ohjaaja voi olla heidän työparinaan toimiva koira-alan osaaja (Kinnunen & Nikkari, 2017). Terapiakoira-tutkimuksen taustalla on yleinen oletamus siitä, että koira on tuomitsematon ja neutraali osallistuja terapiaistunnoilla sekä samalla koira pystyy tarjoamaan asiakkaille ainutlaatuista ja arvokasta sosiaalista sekä emotionaalista tukea (Friesen, 2010).

Hautamäki ja kollegat (2018) huomasivat tutkimuksessaan terapiakoiran auttavan asiakkaan ja terapeutin välisen luottamuksen syntyemisessä, asiakkaan motivaatiossa terapiaa kohtaan, keskittymisen parantumisessa sekä asiakkaan sosiaalisten taitojen, käyttäytymisen hallinnan ja toiminnanohjauksen taitojen kehittämisessä. Useat tutkimukset toteavat terapiakoirien vaikuttavan positiivisesti muun muassa rauhoittamalla terapiatilanteita, laskemalla asiakkaan stressitasoa ja vahvistamalla asiakkaan itsetuntoa (Hallin & Duke, 2020; Hautamäki ym., 2018; Ward-Griffin ym., 2018). Lisäksi Ward-Griffin ja kollegat (2018) löysivät tutkimuksessaan terapiakoirien vaikuttavan positiivisesti ihmiseen vielä kymmenen tuntia terapiaistunnon jälkeenkin vähentäen stressin aiheuttamia negatiivisia tunteita, mutta pitkäaikaisempaa vaikutusta onnellisuuteen ja yleiseen tyytyväisyyteen elämässä ei löydetty.

3.2.2 Lukukoira

Lukukoira kuuluu osaksi eläinavusteista toimintaa (Kennelliitto A; Mikkelin kirjasto, 2016). Lukukoiran käsite on Suomessa käytössä sellaisenaan, mutta kansainvälisellä tasolla tunnetaan terapiakoiria vastaavissa tehtävissä. Lukukoira-toiminnassa koira, joka on koulutettu ja testattu toimintaan sopivaksi, on lukijan vierellä ja kuuntelee (Jalongo, 2012; Järvi & Ikäheimo, 2020). Lukukoira ei kritisoi, ei kommentoi, eikä keskeytä lukijaa (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koiran mukana olevan ohjaajan rooli on olla tilanteen sivussa, kommentoimatta ja keskeyttämättä, mutta hän voi kuitenkin ohjata ja kannustaa lukijaa sopivan kirjallisuuden pariin esimerkiksi opettajan tai muun lukuasiantuntijan avustuksella (Aerila & Kauppinen, 2019; Jalongo, 2012; Järvi & Ikäheimo, 2020). Lukukoira-toiminnassa koira ja sen ohjaaja ovat koulutettuja työskentelemään lukemisen tukena (Jalongo, 2012).

Lukukoira saa luotua lukemishetkeen miellyttävän ilmapiirin ilman suorituspainetta ja on huomattu, että lukijan mahdollinen takeltelu ja virheet vähenevät tai saattavat jäädä jopa kokonaan pois koiralle luettaessa (Järvi & Ikäheimo, 2020). Lukukoiralle lukemisen on myös todettu kasvattavan lukija itseluottamusta sekä rakkautta lukemista kohtaan (Shaw, 2013). Suomen kirjastoissa lukukoirana saa toimia ainoastaan Kennelliiton hyväksymät lukukoirat (Kennelliitto A; Mikkelin kirjasto, 2016). Lukukoiratoimintaa ja siihen liittyviä elementtejä hyödynnetään myös kouluympäristöissä. Shaw (2013) haastatteli tutkimuksessaan lukukoiratoimintaan osallistuneita oppilaita, sekä heidän vanhempiaan ja opettajiaan. Opettajien mukaan oppilaisen itsetunto on kasvanut ohjelman aikana, vanhempien mukaan lapset ovat kiinnostuneempia lukemisesta ja erään oppilaan mukaan koiran läsnäolo lukemistilanteessa rauhoittaa ja motivoi häntä lukemisessa (Shaw, 2013).

3.2.3 Kaverikoira

Kaverikoiratoiminnassa lähtökohtana on asiakkaan, ohjaajan koiran hyvä kohtaaminen sekä erityisryhmien arjen piristäminen (Kennelliitto A; Keski-Suomen kennelpiiri). Kaverikoiratoiminta on eläinavusteista toimintaa eli se perustuu vapaaehtoisuuteen ja on palkatonta (Järvi & Ikäheimo, 2020; Kennelliitto A; Latvala-Sillman, 2018; Pet Partners). Kaverikoira voi vieraillla myös kouluissa, sillä Opetushallituksen (2022) tekemän ohjeistuksen mukaan vain satunnaisesti koulussa käytettävälle koiralle riittää esimerkiksi Kennelliiton teettämä kaverikoiratoimintaan liittyvä testaus.

Kaverikoiraksi sopii vähintään 2-vuotiaat koirat, jotka ovat perusterveitä ja tottuneita erilaisiin ihmisiin ja ympäristöihin, mitä ne elämänsä aikana tulevat näkemään ja kokemaan (Keski-Suomen kennelpiiri). Lisäksi koirien tulee olla Kennelliiton koirarekisterissä (Keski-Suomen kennelpiiri). Kaverikoiratoiminnan suorittamiseen vaaditaan kaverikoirakurssi, mutta koira ei testata tai koetella, vaan kokeneet kouluttajat ainoastaan tarkkailevat koirakkoa, eli koira ja sen ohjaaja, ryhmätilanteessa sekä käsittelytilanteissa (Kennelliitto A). Keski-Suomen kennelpiirin mukaan kaverikoirien asiakkaita voivat olla vanhukset, lapset, vammaiset ja mielenterveyskuntoutajat.

4 Koulukoira

Tässä tutkielmassa koira-avusteisuus ja sen yhdistäminen oppimiseen ja opetukseen ovat keskeisessä roolissa. Useissa tutkimuksissa puhutaan koira-avusteisesta pedagogiikasta, mutta Kahilaniemen (2016) mukaan termi tarkoittaa samaa kuin koira-avusteinen opetus. Tästä syystä tässä tutkielmassa käytetään järjestelmällisesti termiä koira-avusteinen opetus.

Koira-avusteinen opetus on tavoitteellista, suunniteltua ja yleissivistävää opetusta niin, että koira työskentelee koulussa opettajan tai erillisen ohjaajan kumppanina yleis- tai erityisopetuksessa (Järvi & Ikäheimo, 2020; Kropp & Shupp, 2017). Koira-avusteista opetusta toteutetaan yleisimmin kouluissa. Koira-avusteisella opetuksella pyritään parantamaan oppilaiden oppimistuloksia opetussuunnitelman mukaisesti osallistamalla koira mukaan oppimisprosessiin samalla kehittäen oppilaiden sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira-avusteisessa opetuksessa opetus on tavoitteellista ja siihen osallistuvien edistymistä seurataan (Suomen Terapiakoulu, 2018).

Koulukoira käsitteenä on vielä suhteellisen uusi. Suomessa koulukoira on käsitteenä yleistymässä, kun kansainvälisissä tutkimuksissa terapiakoira on käytetympi termi. Koulutetuista terapiakoirista on tulossa yhä yleisempi näky monissa koulutus- ja terveydenhuollon ympäristöissä myös kansainvälisellä tasolla (Jalongo, Astorino & Bomboy, 2004). Suomessa koulukoirailla tarkoitetaan koira, joka on soveltuvuustestein todettu koululla työskentelyyn sopivaksi ja toimii kasvatusalan ammattilaisen apuna koulutyössä (Järvi & Ikäheimo, 2020).

Koira parantaa ammattilaisen tekemää työtä antamalla siihen lisää voimaa ja parantamalla työn tuloksia (Latvala-Sillman, 2018). Koira on kouluun hyvin sopiva eläin herkkyytensä ja kokonsa vuoksi, ja niin opettajat kuin oppilaatkin ovat olleet pääosin innostuneita koulukoiraista (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koirien on todettu edistävän peruskoululaisten emotionaalista vakautta sekä luovan lapsille positiivisempia asenteita koulunkäyntiä kohtaan (Anderson & Olson, 2015; Friesen, 2010; Henderson ym., 2020).

4.1 Koulukoiran edellytykset

Latvala-Sillman (2018) mukaan koira-avusteiseen työskentelyyn kannattaa valita koira, joka suhtautuu uusiin ja itselle vieraisiin asioihin rauhallisesti pelkäämättä. Koiran on oltava terve, kiltti, peruskoulutettu ja asianmukaisesti rokotettu (Kahilaniemi, 2016). Jos jo koiranpentua

ottaessa tietää tähtäävänsä koira-avusteisen työskentelyn pariin, on Kahilaniemen (2016) mukaan hyvä kiinnittää huomiota niin koiran rotuvalintaan kuin sen ensimmäisiin elinviikkoihinkin. Toisaalta Latvala-Sillmanin (2018) mukaan rotuvalinnalla ei kuitenkaan ole väliä, jos koira on muuten ominaisuuksiltaan työhön sopiva. Latvala-Sillman (2018) jatkaa, että jopa pennun emon kokema stressi voi vaikuttaa myös pentuihin. Tämän vuoksi synnytyksen ja pentujen ensimmäisten elinviikkojen tulisi tapahtua emolle tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Myös pentujen sosiaalistaminen on tärkeää ensimmäisinä viikkoina niin, että jo kasvattaja totuttaa pentuja heti ihmisen lempeään käsittelyyn ja kosketukseen (Latvala-Sillman, 2018; Kahilaniemi, 2016). Koiranpennun ensimmäinen sosiaalistamiskausi alkaa noin 3 viikkoisena ja kestää viikkoon 12 saakka (Kahilaniemi, 2016; Latvala-Sillman, 2018). Pennun omistajan tulisi tänä aikana käyttää koiraansa tutustumassa mahdollisimman laajasti ympäröivään maailmaan sekä ärsykkeisiin, myös tulevaan työympäristöön ja erilaisiin apuvälineisiin, joita sen elämässä tulee jatkossakin olemaan läsnä (Kahilaniemi, 2016; Latvala-Sillman, 2018).

Koulukoira harkittaessa eri tilanteiden ja näkökulmien huomioon ottaminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa kaikkien ohjelmaan osallistuvien lasten ja eläinten hyvinvointi sekä turvallisuus (Friesen, 2010). Tästä syystä erilaisia tutkimuksia ja koulutuksia tarvitaan koira-avusteiseen työskentelyyn. Koulukoiran täytyy olla kiinnostunut ihmisistä ja ihmisten kanssa toimimisesta, sillä täytyy olla hyvät hermot sekä into oppia uutta, mutta myös taito rauhoittua (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koulukoiran terveydestä ja rokotuksista huolehtiminen on tärkeää ja koiran tulee olla muutenkin töihin otettaessa terve sekä loishäädetty (Järvi & Ikäheimo, 2020; Kahilaniemi, 2016). Koiran tulee tutustua mielellään uusiin ihmisiin ja sillä ei saa olla taipumusta stressaantua eikä käyttäytyä vartioivasti (Latvala-Sillman, 2018).

Eläinavusteisessa toiminnassa eläimen on oltava jo valmiiksi peruskoulutettu työn sujuvuuden ja turvallisuuden näkökulmasta (Kahilaniemi, 2016). Työssä käytettävän koiran on hyvä osata myös erilaisia toimintoja, kuten koskea kohteeseen sekä noutaa esineitä (Kahilaniemi, 2016). Myös ahneus on jossain määrin hyvä piirre, sillä niitä koulutetaan aina positiivisen vahvistamisen kautta ja ruuan avulla myös pienten oppilaiden on helppo palkita sitä (Järvi & Ikäheimo, 2020). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan naksuttimen yhdistäminen palkitsemiseen on hyvä väline koiran uusien tehtävien opettamisessa. Heidän mukaansa sen avulla myös lapset, jotka pelkäävät tai eivät muuten halua koskea koiraan, pääsevät toimimaan koiran kanssa, sillä koira on ehdollistunut siihen, että naksuttimen ääni kertoo onnistuneesta suorituksesta ja pian saapuvasta ruoka- tai lelupalkasta. Koiran murinaa ei kannata kouluttaessa

kieltää kokonaan, sillä se on koiran selkeästi ymmärrettävä tapa kertoa, että se on epämukavassa tilanteessa ja näin stressaava tilanne voidaan purkaa ajoissa (Howie, 2015).

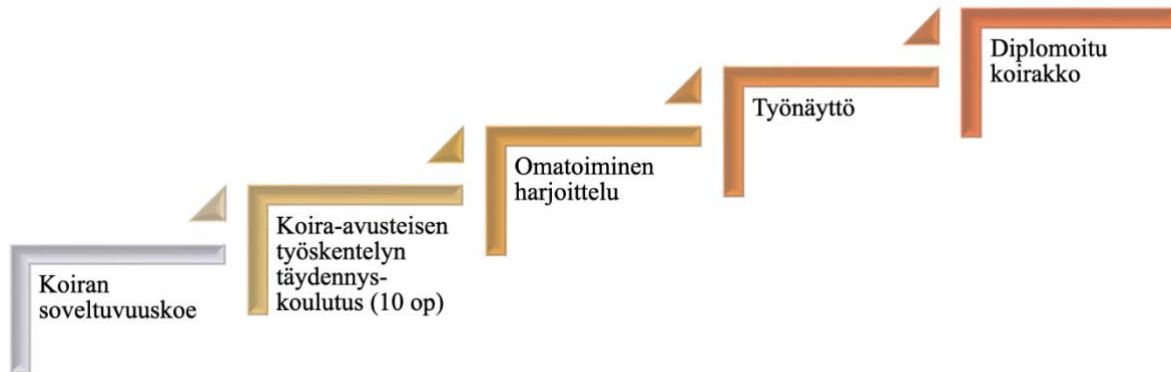
4.2 Koulutukset koulukoira toiminnan aloittamiseen

Koulukoirien kouluttamisesta ei ole vielä havaittu yhteistä linjaa ja usean koirakon koulu-ura on alkanut sattumalta (Järvi & Ikäheimo, 2020). Opetushallitus (2022) on kuitenkin säätänyt, että koulukoirien tulee käydä soveltuvuuskokeessa, jossa testataan niiden olevan sopivia juuri kyseisen koulun oppilas- ja opiskelijaprofiilin mukaiseen toimintaan. Myös Jalongo (2012) painottaa, että kouluun ei tule viedä mitä tahansa kotikoiraa, vaan tehtävään pääsevät ainoastaan soveltuvuuskokeen läpäisseet koirat. Koirien koulutusvaatimukset riippuvat myös siitä, kuinka usein koirat käyvät työskentelemässä koulussa (Opetushallitus, 2022). Soveltavuustestaamattoman koiran tuominen luokkahuoneeseen ei ole turvallista tai suositeltavaa, vaikka koira olisi ystävällinen, sillä koiran käyttäytymistä ei ole testattu sopivissa olosuhteissa ja sen tuominen kouluun ei näin ollen ole turvallista (Jalongo, 2012; Sandt, 2019).

Soveltuvuuskokeessa testataan koiran halukkuus ottaa kontaktia vieraisiin ihmisiin (Latvala-Sillman, 2018). Latvala-Sillmanin (2018) mukaan koira ei saa kokeessa näyttää aggressiivisia taipumuksia tai stressaantua. Soveltuvuuskokeessa koiran täytyy muun muassa liikkua erilaisilla pinnoilla eri ympäristöissä, ohittaa muita koiria häiriintymättä sekä matkustaa hissillä (Latvala-Sillman, 2018). Lisäksi koirakon on suoritettava työnäyttö, joka tapahtuu yleensä ohjaajan itse työpaikalla suunnitteleman suunnitelman mukaisesti (Latvala-Sillman, 2018).

Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä -yhdistys ovat laatineet täydennyskoulutuksen kasvatus- ja kuntoutusalan ammattilaisille, jotka haluavat koiran kumppanikseen töihinsä. Koulutus on kaikkiaan 10 opintopisteen laajuinen ja se toimii nykyään Opetushallituksen rahoituksella (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022). Koulutus on monivaiheinen, joka selviää Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n sivustolta (Kuvio 1). Koulutuksessa koirat testataan ensin työhön soveltuviksi eri tukea tarvitsevien ihmisten kanssa ja ohjaajalle annetaan vinkkejä koiran kanssa toimimiseen koulussa sekä keinoja opettaa koiralle uusia tarpeellisia työtehtäviä (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022). Hyväksytyin soveltuvuuskokeen jälkeen koira-avusteisen työskentelyn täydennyskoulutus antaa ohjaajalle valmiuden hyödyntää koira-avusteista toimintaa omalla alallaan sekä opettaa tunnistamaan menetelmän hyötyjä ja mahdollisia rajoitteita (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022). Lopuksi vielä ennen

työnäyttöä koirakko harjoittelee oma-aloitteisesti. Koulutuksen päätteeksi kandidaatit suorittavat työnäytön ja työnäytön läpäisseet koirakot ovat virallisia kasvatus- ja kuntoutuskoirakkoja (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022).

Kuvio 1. Polku kasvatus- ja kuntoutuskoirakoksi, perustuu Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä (2022) ry:n malliin.

4.3 Koiran hyvinvointi luokahuoneessa

Eläinavusteisen interventioprosessin aloittamista on aina harkittava tarkoin perustelluista näkökulmista (Kahilaniemi, 2016). Koira on yleisimmin paikan päälle työhön otettava eläin sekä kokonsa, että helppoutensa vuoksi (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koiran ohjaajan tai omistajan on hyvä käydä tutustumassa koulukoiran mahdolliseen luokkaan etukäteen ja tarkastella, onko juuri kyseinen koira sopiva kyseiseen luokkaan (Sandt, 2019). Koira ei tarvitse mukaansa sen kummempia erityisjärjestelyjä. Työskentelytilan lisäksi koiralla on oltava mahdollisuus vetäytyä omaan lepopaikkaansa sekä koiralla on oltava vettä saatavilla koko työtehtävän ajan (Kahilaniemi, 2016; Järvi & Ikäheimo, 2020; Sandt, 2019). Lisäksi koiran pitää päästä päivän aikana ulkoilemaan (Järvi & Ikäheimo, 2020; Sandt, 2019). Koira ei pidä ottaa luokahuoneeseen valmistautumatta tilanteeseen etukäteen ja hyvin suunniteltuna oppitunti koulukoiran kanssa on parhaimmillaan hauskaa, turvallista ja opettavaista (Sandt, 2019). Ennen koiran koulutyön aloittamista on järjestelyistä sovittava vielä koulun rehtorin kanssa ja jokaisen oppilaan huoltajalta on saatava lupa koulukoiran läsnäololle, sillä ilman lupaa oppilaat eivät saa lähestyä koulukoira (Sandt, 2019). Koiran mukana olo koko koulupäivän ajan luokahuoneessa ei ole suositeltavaa, sillä se on uuvuttavaa sekä koiralle kuin oppilaillekin

(Walters, Esteves & Stokes, 2015). Koiran ei myöskään suositella olevan mukana työssä päivittäin (Kahilaniemi, 2016).

Ennen koulukoiran ensimmäistä luokkaan saapumista on hyvä valmistaa luokan oppilaat koiran saapumiseen ja sopia yhteisistä säännöistä luokassa silloin, kun koira on paikalla (Jalongo ym., 2004; Järvi & Ikäheimo, 2020). Opettajan on hyvä käydä juttelemassa vähintään naapuriluokan oppilaille koulukoirasta, jotta oppilaat osaavat valmistautua koiran kohtaamiseen myös käytävillä (Järvi & Ikäheimo, 2020). Opettajan on hyvä demonstroida oikea tapa sekä lähestyä että koskettaa koira, etenkin jos oppilailla ei ole ennestään paljon kokemusta koirista (Jalongo ym., 2004).

Koiran mielentila heijastuu tämän käytökseen ja koiran ohjaajan tehtävänä onkin lukea koiran eleitä ja tulkita niitä (Glenk, 2017; Howie, 2015). Glenkin (2017) mukaan eräs tutkimus jouduttiin keskeyttämään, sillä kokeessa työskennellyt koira alkoi näyttämään merkkejä stressistä. Yleisimpiä stressin merkkejä ovat muun muassa ravistelu, korvien kääntyminen taakse, hännän laittaminen jalkojen väliin, koiran pyrkiminen eri suuntaan, katsekontaktin välttäminen sekä jatkuva nuoleminen ja väsymys (Friesen, 2010; Glenk, 2017; Howie, 2015). Stressin merkit voivat kuitenkin olla erilaiset eri koirilla riippuen koiran persoonasta, koulutuksesta ja sosialisoitumisesta, jonka vuoksi ohjaajan koiratuntemus nouseekin tärkeimpään rooliin (Howie, 2015).

Myös koiran pulssin ja kortisolimittausten seuraaminen päivän aikana voi kertoa ohjaajalle paljon, sillä koiran kohonnut pulssi ja kortisolituotanto viestivät stressistä (Glenk, 2017; Howie, 2015). Tällöin koira tarvitsee hetken taukoa ja muuta ajateltavaa (Howie, 2015). Kortisolin määrät kuitenkin vaihtelevat päivän aikana, joka voi johtua siitä, että määrät laskevat, kun koiralla on mahdollisuus myös vapaaseen liikkumiseen ja omaehtoiseen stressaavasta tilanteesta vetäytymiseen (Glenk, 2017). Glenkin (2017) mukaan koiran tulisi työskennellä vain 3 kertaa viikossa, noin 1 tunti kerrallaan. Tutkimuksen mukaan koirat, joiden kortisolitasot olivat samat myös vapaapäivinä, ovat luultavasti jo niin tottuneet työhönsä, ettei se aiheuta ylimääräistä rasitusta (Glenk, 2017). Työnteon vastineeksi koiran on kuitenkin saatava elää vapaata koiran elämää eikä sille saa asettaa liian suuria vaatimuksia tai kuormittavia tehtäviä, sillä hyvinvoiva koira jaksaa toisaalta myös työelämässä pidempään (Latvala-Sillman, 2018).

5 Koiran vaikutus oppilaaseen

Glenk (2017) toteaa, että ihmisillä on havaittu paljon positiivisia vaikutuksia koirien kanssa toimiessa. Ihmisen ja eläimen vuorovaikutusta kuvaavasta tutkimuksesta käytetään usein termiä HAI eli human–animal interaction (Beetz, 2017). Näissä tutkimuksissa, joissa selvitetään ihmisen ja eläimen vuorovaikutusta, on havaittu usein myönteisiä vaikutuksia ihmisen fysiologisiin ominaisuuksiin (Brelsford ym., 2017). Positiivisten fysiologisten vaikutusten taustalla on usein se, että jo pelkkä eläimen, erityisesti koiran, läsnäolo tai kosketus saa oksitosiinihormonin tuotannon lisääntymään sekä kortisoli- ja verenpaineaset laskemaan, mikä puolestaan viittaa stressin ja ahdistuksen vähenemiseen (Beetz, Uvnäs-Moberg ym., 2012; Brelsford ym., 2017). Becker ja Morton (2002) uskovatkin koiran havaitsevan huonon mielialan sekä leikin tarpeen (Viitattu lähteessä Boe, 2008).

Shaw (2013) toteaa tutkimuksessaan koiran läsnäolon lisäksi nostaneen oppilaiden itseluottamusta, rauhoittaneen ilmapiiriä sekä motivoineen oppilaita yleisesti tehtäviä kohtaan. Oppilaat voivat oppia koiran kanssa myös vastuun ottamista ja sen kantamista. Melson (2005) kirjoittaa koulussa tehdyistä havainnoistaan siitä, kuinka oppilaat olivat olleet hyvin suojelevaisia luokan koiraa kohtaan myös luokan ulkopuolella ja ohjasivat muita koulun oppilaita noudattamaan sääntöjä liittyen käyttäytymiseen koulukoiran läsnä ollessa. Shaw (2013) kertoo koiran läsnäolon muuttavan hämmästyttävästi koko luokan ilmapiiriä ja parhaimmassa tapauksessa myös suoritettavan tehtävän olosuhteita. Beck (2002) puolestaan kertoo koiran rohkaisevan oppilaita kosketukseen, stimuloivan keskustelua sekä rohkaisevan nauruun ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen, jotka edesauttavat yksilön hyvinvoinnin tunnetta yleisesti (Viitattu lähteessä Boe, 2008). Koira luokassa voikin vahvistaa positiivista asennetta koko koulua kohtaan sekä lisätä oppimiseen liittyviä positiivisia tunteita (Beetz, 2013).

Vastakkaisia mielipiteitäkin löytyy, sillä etenkin allergisten lasten vanhemmat ja allergiset opettajat ovat vastustaneet jossain määrin koiran mukana oloa kouluissa (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry onkin antanut yhdessä Allergia-, iho- ja astmaliiton kanssa ohjeita huomioon otettavista seikoista tilanteisiin, joissa koira on koulussa tai työpaikalla (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koulussa työskentelevällä koiralla on oltava laitoksen erillinen lupa vierailulla, sillä niitä eivät koske palveluskoiria koskevat liikkumisoikeudet (Krupp & Shupp, 2017).

5.1 Psyykkiset vaikutukset

Koirat vähentävät tutkitusti stressiä ja auttavat lapsia ilmaisemaan tunteitaan ja ajatuksiaan (Boe, 2008; Gee ym., 2015). Lapsilla onkin luonnollinen taipumus avautua koiran läsnä ollessa (Boe, 2008). Tutkijat Pendry ja Vandagriff (2019) kertovat vuorovaikutuksen koiran kanssa olevan keino väliaikaisen stressin lievittämiseen (Viitattu lähteessä Sandt, 2019). Beetzin, Juliuksen, Turnerin ja Kotschallin (2012) tutkimukseen osallistui 47 poikaa, jotka olivat iältään 7–11-vuotiaita, ja joiden stressitasoja mitattiin tutkimusta ennen, sen aikana ja sen jälkeen kortisolin perusteella. Beetzin, Juliuksen ym. (2012) tutkimuksessa lapset jaettiin kolmeen ryhmään, jossa yhdessä ryhmässä oli ystävällinen koira, yhdessä taas ystävällinen ihminen ja yhdessä lelukoira. Tutkimuksessa havaittiin, että stressivaste oli koiran läsnä ollessa muita huomattavasti alhaisempi (Beetz, Julius ym., 2012). Koiran läsnäolo voi rauhoittaa niin, että jopa paljon jännittävä oppilas voi suoriutua annetusta tehtävästään hyvin, jos saa suorittaa sen koko luokan sijasta koulukoiralta (Järvi & Ikäheimo, 2020). Allenin, Shykoffin ja Izzo Jr:n (2018) mukaan lemmikinomistajat sietivätkin stressiä lemmikittömiä paremmin. Lisäksi Warnerin (2004) mukaan tutkimuksessa havaittiin, että koiran silittely lisäsi myös masennusta vastaan taistelevaa hormonia, serotoniinia (Viitattu lähteessä Boe, 2008).

Koiran läsnäolo itsessään voi tuoda ihmisille hyvän olon tunteen ja on tutkittu, että koiran silittäminen lisää ihmisissä oksitosiinin, eli niin sanotun onnellisuushormonin tuotantoa (Autio, 2016; Järvi & Ikäheimo, 2020). Myös Boen (2008) mukaan koiran silittämisen jälkeen on havaittu hyvien hormonien prolaktiinin, oksitosiinin ja fenyylietyyliamiinin merkittäviä vapautumisia pian koiran silittämisen jälkeen, niin ihmisellä kuin koirallakin. Sama vaikutus on todettu lievempänä myös jo pelkästä koiran silmiin katsomisesta. (Järvi & Ikäheimo, 2020). Oksitosiinia ei voida luokitella pelkäksi hormoniksi, sillä se toimii aivoissa myös hermoverkoston välittäjäaineena (Uvnäs-Moberg, 2007). Oksitosiini lisää katsekontaktia, empatiaa, kasvomuistia, luottamusta, sosiaalisia taitoja ja anteliaisuutta ja parantaa itsetuntoa sekä vähentää masennusta (Beetz, Julius, ym., 2012; Beetz, Uvnäs-Moberg ym., 2012). Oksitosiini alentaa myös verenpainetta, rauhoittaa ja laskee stressihormonien tasoa (Uvnäs-Moberg, 2007). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan oksitosiinin lisääntyessä ihminen tuntee itsensä tyytyväisemmäksi ja itsevarmemmaksi, muistin toiminta paranee ja jännitys laukeaa.

Koira-avusteisen toiminnan tehokkuutta on viimeaikaisissa tutkimuksissa tutkittu aikuisilla ja lapsilla mukaan luettuna autismin kirjon-, kehityshäiriöisillä-, Downin oireyhtymään kuuluvilla- ja hyperaktiivisilla lapsilla (Hüsgen, Peters-Schefer & Didden, 2022). Myös

Juričková, Bozděchová, Machová ja Vadroňová (2020) totesivat tutkimuksessaan koirien vaikuttavan myönteisesti autismikirjioon kuuluvan ADHD-oireisten tai -diagnosoitujen lasten sosiaaliseen käyttäytymiseen koulussa ja vähentävän erilaisten ADHD-oireiden vakavuutta. ADHD:n oireet voivat olla lapsilla hyvin erilaisia, sillä toinen saattaa olla hyvinkin vilkas ja energinen, kun taas toinen rauhallinen ja vetäytyvä (Sandberg, 2018). Sandbergin (2018) mukaan lääketieteellisessä diagnoosissa painotetaan kuitenkin kolmea oiretta; tarkkaavaisuutta, yli- tai aliaktiivisuutta ja impulsiivisuutta. Eri aistien yli- tai alitoiminta kuormittaa autismikirjioon kuuluvan lapsen aivoja ja hermostoa, sillä stressihormoni kortisolia erittyy usein liian paljon elimistöön (Latvala-Sillman, 2018). Latvala-Sillman (2018) tuo esille teoksessaan, että koira voi näissä tilanteissa rentouttaa oppilasta ja auttaa sietämään stressaavia tilanteita paremmin. Opetushallitus (2016) on määritellyt *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014*, että perusopetuksessa oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa on otettava huomioon oppilaiden erilaisuus ja tuen tarve sekä mahdollisten oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy. Mainittujen tutkimusten valossa, koulukoira toiminta tukee näitä tavoitteita.

5.2 Fyysiset vaikutukset

Koulukoira vaikuttaa oppilaiden fyysiseen hyvinvointiin positiivisesti. Oppilaiden hyvinvointia tukevat koiran tuoma rytmitys päivään, sillä koiran perustarpeet ravinto, riittävä lepo ja liikunta ovat samoja myös ihmisellä (Green Care). Välitunnilla koulukoiran kanssa voi tehdä opettajajohtoisen kävelyretken, kun taas liikuntatunnilla koira voi toimia mallina toiminnalle ja omasta mallintamisen onnistumisesta voi päästä palkitsemaan koulukoiran, joka motivoi oppilaita yrittämään lisää (Gee ym., 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020). Koulukoiran avulla voi päästä tutustumaan myös liikunnallisten koiraharrastuksien, kuten agilityn alkeisiin (Gee ym., 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020).

Gee ja kollegat (2015) tutkivat koiran läsnäolon vaikutuksia esikouluikäisten ryhmän suorituskykyyn motoriikkatehtäviä suorittaessa. Kokeessa mukana olleelle lapsiryhmälle koetilanteen koirat olivat jo ennestään tuttuja. Tutkimuksessa lapset suorittivat motorisia taitoja vaativia tehtäviä sekä ilman koiraakaan, että koiran läsnä ollessa ja näitä tuloksia verrattiin keskenään. Tässä tutkimuksessa huomattiin, että lapset suorittivat annetut tehtävät nopeammin koirien ollessa läsnä. Gee ja kollegat (2015) uskovat, että lapset tunsivat tutkimuksessa olonsa

rennommaksi ja vähemmän stressaantuneeksi koirien läsnä ollessa. Toinen selitys tälle on, että koira motivoi lapsia ja kohotti heidän mielialaansa.

5.3 Sosiaaliset vaikutukset

Opetushallituksen (2016) mukaan vuorovaikutus, yhteistyö sekä monipuoliset työskentelytavat edistävät oppimista ja hyvinvointia. Vuorovaikutus eläimen kanssa on sinänsä sosiaalisen kanssakäymisen yksi muoto. Tutkimuksessa, joka toteutettiin autismin kirjon lapsille, havaittiin, että lapset olivat leikkisämpiä ja tietoisempia sosiaalisesta ympäristöstään elävien koirien kanssa kuin esimerkiksi lelujen kanssa (Prothmann A., Ettrich & Prothmann S., 2015). Jopa noin 90 prosentilla erityistä tukea tarvitsevista lapsista ja noin 40 prosentilla yleisopetuksessa olevilla lapsilla on havaittu epävarmoja malleja, jotka liittyvät heikentyneeseen kykyyn käyttää sosiaalista tukea stressin säätelyyn (Beetz, Julius ym., 2012). Geen ja kollegat (2015) mukaan koiran läsnäolo voi helpottaa lapsia etsimään sosiaalista tukea ja käyttämään enemmän ongelmanratkaisukeinoja. Yhtenä syynä tähän voidaan pitää sitä, että koirat eivät tuomitse ja näin ollen lapsen on helpompi olla oma itsensä koiran läsnä ollessa (Gee ym., 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020). Koulussa opettaja voi saada koiran avulla sosiaalisen yhteyden oppilaisiinsa myös luokan ulkopuolella, esimerkiksi pyytämällä paria oppilasta kerrallaan mukaan koiran ulkoiluttamiseen ja työpäivän aloitukseen (Järvi & Ikäheimo, 2020). Tämän lyhyen hetken aikana opettajalla on aikaa kuulla oppilaitaan ja oppilaat saavat miellyttävän, rauhallisen hetken koiran kanssa.

Opetushallitus (2016) on kirjannut *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014* yhdeksi opetuksen tavoitteeksi sosiaalisten taitojen oppimisen. Tämän opetuksen tulee sisältää eri ympäristöissä toimimista ja edesauttaa oppilaan osallisuutta, jota edellä mainittu koulukoira-toiminta edesauttaa (Järvi & Ikäheimo, 2020). Myös Anderson ja Olson (2015) tuovat tutkimuksessaan esille sen, että koira voi opettaa oppilaille sosiaalisia taitoja. Heidän tutkimuksessansa havaittiin, että oppilaan käyttäytyessä rauhallisesti ja ollessa tyynenä koira tuli oppilaan lähelle ja heilutti häntään, kun taas oppilaan emotionaalisen kriisin aikana koira haukkui ja juoksi oppilasta karkuun. Näin oppilas huomasi oman käytöksensä vaikutuksen ympärillä oleviin. Tutkimuksen mukaan oppilas saattoi myös välttää emotionaalisen kriisin kokonaan rauhoittuen silittäessään koira (Anderson & Olson, 2015). Koira kannustaa oppilaita myös sovitusta säännöistä kiinni pitämisessä ja näin se opettaa oppilaille huomaamattomasti myös sosiaalisia taitoja, huomion jakamista, odottamista, vuorottelua sekä ohjeiden antoa (Järvi

& Ikäheimo, 2020). Koira voi innostaa oppilaita irtautumaan puhelimestaan ja olemaan läsnä hetkessä, joka edesauttaa myös opetussuunnitelman tavoitteiden mukaan myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä (Järvi & Ikäheimo, 2020; Opetushallitus, 2016).

Koira tarjoaa sosiaalista helpotusta myös niille oppilaille, joilla on sosiaalisia vaikeuksia (Anderson & Olson, 2015). Friesen (2010) tuo esille, että vuorovaikutus koirien kanssa voi auttaa kannustamaan lasta lisäämään sosiaalista vuorovaikutustaan ikäistensä ja aikuisten kanssa terapiakoirien tuomitsemattoman luonteen vuoksi. Koska sosiaalinen sitoutuminen ja suullinen viestintä ovat toivottavia sekä luokkahuoneessa että terapeuttisissa olosuhteissa, vuorovaikutus terapiakoirien kanssa voi tukea ja rohkaista sosiaalista riskinottoa näissä ympäristöissä, erityisesti lapsilla, jotka muuten eivät halua tai ovat muuten haluttomia harjoittamaan sosiaalista kanssakäymistä (Beetz, Julius, ym., 2012; Friesen, 2010). Beetz, Julius ja kollegat (2012) uskovat koiran toimivan ihmistä paremmin sosiaalisena tukena oppilaalle myös siksi, että koiran koskettaminen on luonnollisempaa stressaavassa tilanteessa ja voi jopa parantaa suoritusta ihmistukeen verrattuna.

5.4 Emotionaalinen tuki

Eläimen kosketus ja läheisyys tuovat lohtua ja tukea (Green Care). Nuorisotyönohjaaja Heikkinen kertoo koulukoiran positiivisen vaikutuksen näkyvän arjessa päivittäin ja koiran muun muassa tunnistavan ja lohduttavan huonotuulista oppilasta (Järvi & Ikäheimo, 2020; Kähkönen & Myllyniemi, 2020). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaan koulussa opetellaan omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista sekä harjoitellaan tunnetaitoja (Opetushallitus, 2016). Koira voi toimia apuna tunnetaitojen harjoittelussa sekä empatian oppimisessa, sillä koiran tunnetilaan on helppo samaistua (Järvi & Ikäheimo, 2020). Esimerkiksi koiran pelätessä jotakin, oppilas voi seurata koiran harjoittelua ja totuttelua asiaan ja oppia näin peilaten epämiellyttävien tunteiden vähenevän harjoittelemalla vaikeita tilanteita (Anderson & Olson, 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira voikin olla korvaamaton tuki myös oppilaalle, jolla on tunne-elämässään haasteita (Latvala-Sillman, 2018). Anderson & Olson (2015) sekä Boe (2008) tutkivat koiran vaikutusta tunnehäiriöisten oppilaiden kanssa ja huomasivat koiran opettavan ja helpottavan tunteiden käsittelyä, kasvattavan oppilaan itsetuntoa sekä auttavan olemaan paremmin läsnä hetkessä. Helena Prepula Suomen Hoivakoira-yhdistyksestä kuvailee koiran vaikutusta tunteiden käsittelyyn:

“Koiraa on aina omana itsenään läsnä ja sillä on paljon samankaltaisia tunteita kuin ihmisellä. Se on tavallaan peili. Ihminen voi tunnistaa siitä omiakin tunteitaan.” (Autio, 2016)

Andersonin ja Olsonin (2015) mukaan koiran läsnäolo voi auttaa oppilaiden emotionaalisessa vakaudessa ja ennaltaehkäistä kriisejä luokassa. Oppilaan alkujännitys voi helpottaa, kun heidän kanssaan juttelee aluksi ainoastaan koirasta tai koiran kautta (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira voi toimia tunnekuohussa myös häiriötekijänä tai koiraan liitettävä huumori voi toimia kiristyvän tilanteen laukaisevana tekijänä (Anderson & Olson, 2015). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan koiran kanssa voi opetella tunnetaitoja myös suunnitelmallisesti esimerkiksi erillisillä tunnetaitotunneilla.

6 Koulukoira luokkahuoneessa

Seuraavaksi tutkielmassa tarkastellaan koulukoiran toimintaa luokkahuoneessa ja siihen liittyviä haasteita. Tämän kappaleen tarkoitus on keskittyä kuvaamaan koiran positiivisten vaikutusten hyödyntämistä konkreettisen opetuksen ja oppimisen näkökulmasta. Järven ja Ikäheimon (2020) sekä Andersonin ja Olsonin (2015) mukaan koira voi toimia luokassa motivaation kohottajana, jos opettaja osaa suunnata oppilaiden kiinnostuksen ja vastaanottokyvyn koiran avulla oppimiseen. Koira voi toisaalta myös auttaa motivoimaan lasta tai nuorta kouluun saapumisessa aamulla, tai tukiopetukseen jäämisessä koulun jälkeen (Järvi ja Ikäheimo, 2020). Myös koiran palkitseminen voi motivoida niin koira kuin oppilastakin tehtävästä suoriutumiseen, kun oppilas pääsee palkitsemaan koiran jokaisen tekemänsä tehtävänsä jälkeen (Anderson & Olson, 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira siis toimii osittain kuten kaverikoiratoiminnassakin, mutta koska toiminta on ammatillista, suunniteltua ja seurattua, ei sitä voida laskea kaverikoiratoiminnan piiriin kuuluvaksi (Kennelliitto A; Kennelliitto B). Koulutetun ja soveltuvuuskokein testatun koiran läsnäololla luokassa on havaittu olevan monia positiivisia vaikutuksia niin oppilaiden kuin opettajankin työn kannalta. Manner (2020) kertoo opettaja Laitilan onnistumisesta koulukoiran kanssa, kun hänen luokkansa eräs ujo oppilas uskaltautui koiran tukemana lukemaan ensimmäistä kertaa ääneen koulukoiralta, ensin opettajan läsnä ollessa ja lopulta koko luokan läsnä ollessa.

6.1 Erilaisia työskentelytapoja koulukoiran kanssa

Opetushallitus (2016) on määrittänyt *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014*, että erilaiset työtavat, kuten leikki, pelillisuus, fyysisuus ja muut toiminnalliset työtavat edistävät oppilaiden iloa oppimiseen ja vahvistaa luovaa ajattelua sekä oivaltamista. Koulukoiran kanssa toimiessa edellä mainitut erilaiset toimintatavat toteutuvatkin helposti (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira voi myös toimia avustajana luokkahuoneessa, kun harjoitellaan muun muassa arjen taitoja tai toteutetaan muuten opetussuunnitelman mukaista opetusta, joka lisää oppilaiden motivoitumista tehtäviin (Walters ym., 2015). Walters ja kollegat (2015) havaitsivat, että koulukoira voi antaa oppilaille ideoita myös luovaan kirjoittamiseen, toimia kuuntelijana tarinoille tai osallistua ryhmätyöskentelyyn oppilaiden kanssa. Nämä toimet voivat jossain määrin lisätä lasten osallisuutta toimintaan.

Geen ja kollegoiden (2015) tutkimuksen mukaan koiran läsnäolo voi motivoida lapsia myös liikunnassa. Järvi ja Ikäheimo (2020) kertovat koiran toimivan motivoijana ainakin

suunnistuksen yhteydessä sekä retkillä. Geen ja kollegoiden (2015) esikoululaisilla teetetyssä tutkimuksessa koiran läsnäolo paransi myös lapsien motoristen tehtävien suoritusaikaa, eli lapset paransivat suoritustaan koiran läsnä ollessa. Koira voi lisäksi toimia malliliikkujana ja motivaattorina erilaisille esteradoille (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koiran avulla on mahdollista lisätä koulupäiviin liikuntaa myös koiran kävelytyksen muodossa, jolloin ohjaajalla on kuitenkin turvallisuuden vuoksi oltava koira samanaikaisesti toisessa hihnassa kiinni itsellään (Latvala-Sillman, 2018; Kahilaniemi, 2016).

Koska motoristen taitojen ja kielen kehittymisen välillä on vahva positiivinen yhteys, voidaan olettaa koirien auttavan myös kielenkehityksessä ja sen opetuksessa (Gee ym., 2015). Viimeisen vuosikymmenen aikana on havaittu, että lapsilla, jotka puhuvat mielellään eläimistä ja lemmikeistä, on laajempi sanavarasto ja puhe on kielipillisesti oikeampaa (Melson, 2005). Kuten lukukoiratoiminnassa, Jalongo (2012) R.E.A.D. (The Reading Education Assistance Dogs) ohjelmassa lukemisen kanssa kamppailevat lapset lukevat valitsemaansa kirjaa ääneen koiralle ja tämän ohjaajalle. Jalongo ja kollegat (2004) totesivat jo aikaisemmassa tutkimuksessaan koirien kannustavan lukivaikeuksista kärsivää lasta lukemisen opettelussa. R.E.A.D. - ohjaaja tekee yhteistyötä opettajien, lukemisen ammattilaisten ja kirjaston henkilökunnan kanssa. Jalongo (2012) kertoo koirien motivoivan ja tukevan lapsen lukemisen harjoittelua koiran ohjaajan tuella. Samalla periaatteella koira motivoi ja innostaa myös eri kielillä lukemiseen sillä, kuten jo mainittu, koira ei keskeytä eikä tuomitse virheistä, jolloin oppilaan on helppo harjoitella oikeaa ääntämistä ilman turhaa jännittämistä (Järvi & Ikäheimo, 2020). Näin ollen koulukoiran käyttäminen äidinkielen, sekä muiden lukuaineiden ja kielten opetteluun yhteydessä on hyödyllistä. Oppitunnilla koira voi esimerkiksi pyörittää noppaa, noutaa tavaroita tai tehtävälappuja sekä toimia näyttelijänä tai piirustuksessa mallina (Järvi & Ikäheimo, 2020). Koira voi toimia myös tutkimuksen kohteena biologiantunnilla (Järvi & Ikäheimo, 2020).

6.2 Koulukoira toiminnassa esiintyviä haasteita

Yleisimmät haasteet koulukoiran työskentelylle ovat allergiat, lasten koirapelot, aika ja rahoitus sekä oppilaiden ja eläimen hyvinvointi (Anderson & Olson, 2015). Myös Friesen (2010) toteaa, että yleisimpiä huolenaiheita eläinavusteiselle työskentelylle ovat aikuisten huolet allergioista ja puhtaudesta. Jalongo ja kollegat (2004) nostavat esiin huolen allergioista, sekä kulttuurillisista eroista ja mahdollisista koirapeloista. Opetushallitus (2022) onkin määrittänyt

yleisen ohjeen Suomen oppilaitoksille koulukoira- toiminnasta, jonka mukaan koira ei saa vaarantaa kenenkään terveyttä ja oppijoiden vakaumus sekä kulttuuri on aina otettava huomioon koulukoira- toiminnassa.

Suomalaisista noin 15 prosenttia saa allergiaoireita lemmikeistä (Allergia-, iho- ja astmaliitto, 2022). Allergiavapaita eläinrotuja ei ole, vaan kaikki kissat ja koirat rotuun katsomatta voivat aiheuttaa allergiaa. Allergisten asenne koulukoiria kohtaan on muuttunut huomattavasti myönteisemmäksi viime vuosina, sillä muun muassa useat tutkimukset ovat tuoneet esille koiran läsnäolon hyödyt myös allergisten osalta (Latvala-Sillman, 2018). Kuitenkin koira on hyvä pestä ja harjata ennen koulupäivää, jotta allergiaa aiheuttavan hilseen määrä minimoitaisiin (Jalongo ym., 2004). Allergeenit eivät kuitenkaan ole eläimen karvoissa, vaan hilseessä sekä eritteissä, ja tämän vuoksi eläimen peseminen ei välttämättä vähennä, tai etenkään poista allergeenisuutta (Allergia-, iho- ja astmaliitto, 2022). Hilseen vähentämiseksi on hyvä, jos koiralla olisi oppitunneilla jokin oma alusta, jota pestään säännöllisesti tai mahdollisuuksien mukaan oppitunteja voitaisiin järjestää ulkona (Friesen, 2010). Friesen (2010) huomauttaa lisäksi, että koiralla olisi hyvä olla tietty oma sisäänkäynti, josta kuljettaisiin ulos ja sisälle, jotta allergiset lapset voisivat tietoisesti välttää mahdollisia kontakteja.

Myös kulttuurilliset erot voivat vaikuttaa koiriin suhtautumiseen. Joissakin kulttuureissa koiria pidetään epäpuhtaina, jopa haitallisina eläiminä (Jalongo ym., 2004). Toisissa koiranlihan uskotaan olevan hyödyllistä terveydelle ja koiria pidetään lihaeläiminä (Humane Society). Jotkut oppilaat eivät ole koskaan esimerkiksi koskeneet koiraan, sillä he eivät ole halunneet tai saaneet tehdä niin (Järvi & Ikäheimo, 2020). Kouluttajan onkin hyvä keskustella luokkansa huoltajien kanssa koulukoira- stasta etukäteen ja muistuttaa, että lapset eivät välttämättä jaa heidän kanssaan samaa inhoa ja uskomuksia koiria kohtaan (Jalongo ym., 2004). Oppilaan ja tämän perheen on hyvä tiedostaa, että Suomessa koiria on lemmikkieläiminä hyvin paljon ja siksikin niihin on myös hyvä tottua (Järvi & Ikäheimo, 2020).

Useat lapset voivat kärsiä myös koirapelosta. Joissakin paikoissa koiria pidetään edelleen täysin vahtikoirina ja suojelijoina, joka ylläpitää koiria kohtaan nousutta pelkoa (Jalongo ym., 2004). Toisaalla kadulla kulkevat villikoirat voivat olla vaarallisia ihmisen terveydelle tautien ja hyökkäävän luonteensa vuoksi (Lakshmin, 2020). Pelkäävää lasta ei saa koskaan pakottaa kontaktiin koiran kanssa, vaan parhaat tulokset saavutetaan tutkitusti esittelemällä lapselle kiltti ja hyvin käyttäytyvä koira, jota lapsi saa tarkkailla kauempaa ja lähestyä tätä omaa tahtiaan

(Jalongo ym., 2004). Usean oppilaan koirapelko onkin helpottanut turvallisen koirakontaktin ansiosta (Järvi & Ikäheimo, 2020).

Myös koulurakennus itsessään voi olla esteenä koulukoiralle, sillä esimerkiksi avoimet tilaratkaisut voivat olla koiralle hyvin stressaavia ja koiran kanssa vaadittava suljettava ja rauhallinen tila voi puuttua kokonaan (Järvi & Ikäheimo, 2020). Tulevia koirakkoja ajatellen kouluista olisikin hyvä löytyä työtilat, jotka olisi suunniteltu koulukoiraa ajatellen niin lattiapinnoiltaan, kalusteiltaan kuin tiloiltaan (Järvi & Ikäheimo, 2020).

7 Johtopäätökset

Tutkielman ensimmäisenä tavoitteena oli selvittää, mikä on koulukoira, sillä koira-avusteisuus on Suomen kouluissa yleistynyt paljon viime vuosina. Kansainvälisellä tasolla eläinavusteiseen opetukseen liittyvistä koirista käytetään termiä terapiakoira, kun taas Suomessa koulukoira on terminä yleisempi. Koulukoiralla tarkoitetaan koulussa työskentelevää koira, joka on suorittanut Opetushallituksen säädöksen mukaisen soveltuvuuskokeen ja täydennyskoulutuksen yhdessä ohjaajansa kanssa (Jalongo, 2012; Järvi & Ikäheimo, 2020; Latvala-Sillman, 2018; Opetushallitus, 2022; Sandt, 2019). Koulukoiraksi soveltuu lähtökohtaisesti minkä rotuinen koira tahansa, kunhan koira on uusia asioita kohtaan peloton ja käytökseltään yleisesti melko rauhallinen (Latvala-Sillman, 2018). Pennun ensimmäiset kuukaudet ovat ratkaisevassa roolissa koiralle kehittyvän luonteen kanssa ja koira onkin tärkeää tutustuttaa pienestä pitäen erilaisiin ympäristöihin ja apuvälineisiin, mitä se tulee elämässään kohtaamaan (Kahilaniemi, 2016; Latvala-Sillman, 2018).

Koulukoiran täytyy suorittaa soveltuvuuskoe ennen työn alkamista, ja ohjaajan täytyy olla käynyt myös aiheeseen liittyvä täydennyskoulutus, jotta koulukoiran saapuminen olisi kaikille turvallista (Jalongo, 2012; Latvala-Sillman, 2018; Sandt, 2019). Soveltuvuuskokeessa testataan koiran halukkuus ottaa kontaktia vieraisiin ihmisiin sekä sen sietokykyä liikkua erilaisissa paikoissa ja erilaisilla pinnoilla sekä kohdata muita eläimiä ilman stressin tai aggressiivisuuden merkkejä (Latvala-Sillman, 2018).

Täydennyskoulutuksessa koiran ohjaaja saa valmiudet koira-avusteisen toiminnan hyödyntämiseen ja vinkkejä erilaisiin menetelmiin koiran kanssa toimimiseen (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022). Koulutuksen jälkeen koirakolla on mahdollisuus harjoitella omatoimisesti vielä ennen työnäytön suorittamista, joka hyväksyttynä he saavat diplomoidun koirakon nimikkeen ja valtuudet harjoittaa koira-avusteisuutta (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022). Täydennyskoulutus on 10 opintopisteen kokonaisuus ja sen voi opiskella Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (Järvi & Ikäheimo, 2020; Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry, 2022).

Toisena tutkimuskysymyksenä tutkielmassa selvitettiin koulukoiran vaikutuksia oppilaaseen ja opetukseen (Kuvio 2). Tutkimuskysymyksille oli tarve, sillä koulukoira-toiminta on vielä kohtalaisen uutta ja sen vaikutuksia ei ole Suomessa tutkittu kovinkaan paljoa. Tutkielmassa

sovellettiin paljon tietoa ulkomaisista lähteistä peilaten niitä suomalaiseen koulukontekstiin. Koiran huomattiin lisäävän ainakin oppilaiden itsetuntoa, motivaatiota ja sosiaalista vuorovaikutusta luokassa (Beetz, 2013; Boe, 2008; Glenk, 2017; Shaw, 2013). Lisäksi oppilaat oppivat koulukoiran avulla vastuun ottamista ja sen kantamista sekä sääntöjen noudattamista koulukoirasta omalla toiminnallaan huolehtien (Melson, 2005).

Kuvio 2. Koiran vaikutus luokassa oppilaaseen ja opetukseen perustuen tässä tutkielmassa havaittuihin seikkoihin.

Ihmistä tulee tarkastella aina psyko-fyysis-sosiaalisena kokonaisuutena, jonka vuoksi myös tässä tutkielmassa tarkasteltiin koiran vaikutuksia oppilaaseen niin psyykkisestä, fyysisestä kuin sosiaalisestakin näkökulmasta. Psyykkisestä näkökulmasta tutkielmassa koiran todettiin laskevan oppilaiden stressiä ja nostavan etenkin niin sanotun onnellisuushormonin eli oksitosiinin tuotantoa sekä masennusta vastaan taistelevan hormonien tuotantoa (Boe, 2008; Sandt, 2019). Oksitosiinihormonin tuotanto suureni jo koiraa katsoessa, mutta etenkin koiran silittäminen nosti tätä tasoa (Boe, 2008; Autio, 2016; Järvi & Ikäheimo, 2020). Beetzin ja kollegoiden (2012) tutkimuksen mukaan koiran läsnäolo luokassa laski stressihormonia huomattavasti paremmin kuin ystävällisen ihmisen tai lelukoiran läsnäolo. Lisäksi Manner (2020) raportoi opettaja Laitilan onnistumisesta koulukoiran kanssa, kun hänen luokkansa eräs ujo oppilas uskaltautui koiran tukemana lukemaan ensimmäistä kertaa ääneen koulukoiralle, ensin opettajan läsnä ollessa ja lopulta koko luokan läsnä ollessa. Koiran läsnäolosta aiheutuvalla oksitosiinitasojen nousulla voidaan ajatella olevan vaikutusta yhtenä tekijänä, joka laski oppilaan jännitystä lukemista kohtaa perustuen Järven ja Ikäheimon (2020) tutkimukseen.

Fyysisesti koulukoira voi innostaa oppilaat liikkumaan välitunnilla, muun muassa koiran kävelyttämisen merkeissä (Järvi & Ikäheimo, 2020; Latvala-Sillman, 2018; Kahilaniemi, 2016). Liikuntatunnilla koira voi puolestaan toimia esimerkkinä, jota lapsien on tehtävänä seurata ja näin innostaa ja motivoida lapsia motorisen tehtävän suorittamiseen (Gee ym., 2015). Koiran avulla oppilaat voivat päästä kokeilemaan myös koiraurheilulajeja, kuten agilityä tai rallytokoja (Järvi & Ikäheimo, 2020).

Sosiaalisesti koiran läsnäolo helpottaa oppilaita etsimään sosiaalista tukea ja myös opettajan on helpompi lähestyä lapsia vuorovaikutukseen koiran avulla (Beetz, Julius ym., 2012; Friesen, 2010; Gee ym., 2015, Järvi & Ikäheimo, 2020). Prothmannin ja kollegoiden (2015) mukaan autismikirjon lapset olivat koiran kanssa toimiessaan leikkisämpiä ja tietoisempia sosiaalisesta ympäristöstään. Koira voikin toimia oppilaalle ihmistä parempana tukena stressaavassa tilanteessa, sillä koiran koskettaminen lieventää stressiä ja se on luonnollisempaa, ja se voi myös parantaa oppilaan suoritusta verrattuna ihmiseltä saamaan tukeen (Beetz, Julius ym., 2012).

Opetukseen koulukoira vaikuttaa motivoimalla oppilaat niin tehtäviä kohtaan, kuin myös koko kouluun saapumista ja esimerkiksi tukiopetukseen jäämistä kohtaan (Anderson & Olson, 2015; Järvi & Ikäheimo, 2020). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan koiran aikaansaaman oksitosiinin lisääntyessä oppilaat tuntevat itsensä tyytyväisemmäksi ja itsevarmemmaksi. Heidän mukaansa oksitosiinin lisääntyminen parantaa lisäksi muistin toimintaa ja laukaisee jännitystä, joka edesauttaa opetusta.

Gee ja kollegat (2015) kertoivat oppilaiden parantuneista motorisista taidoista, joilla on suorayhteys myös kielenkehitykseen ja näin ollen kielenopetukseen. Koulukoira rohkaisee ja kannustaa oppilaita myös lukemiseen ja voi opettaa oppilaille myös sosiaalisia taitoja (Anderson & Olson, 2015; Jalongo, 2012). Koiran avulla oppilaat pääsevät harjoittelemaan lisäksi tunnetaitojaan, sillä koiran läsnäolo tukee oppilaiden emotionaalista vakautta ja voi toimia jopa tunteiden peilinä (Anderson & Olson, 2015; Autio, 2016). Lisäksi koulukoiran avustuksella opettaja voi toiminnallistaa oppitunteja leikin, pelillisyyden ja fyysisyyden keinoin (Järvi & Ikäheimo, 2020; Opetushallitus, 2014).

Haasteena koulukoiraan liittyen nousi yleisimmin huoli ihmisten allergioista, peloista sekä aikaan, rahoitukseen ja eläimen hyvinvointiin liittyvät asiat (Anderson & Olson, 2015; Friesen, 2010; Jalongo ym., 2004). Allergiaa aiheuttaa koiran ihossa oleva hilse, joka ei lähde pois harjaamalla tai pesemällä koira (Allergia-, iho- ja astmaliitto, 2022). Allergiaoireiden

välttämiseksi koiralle on hyvä järjestää oma helposti pestävissä oleva paikka, jossa viettää aikaa, oma tietty sisäänkäynti, josta kulkea sisään ja ulos sekä tarvittaessa ulko-oppitunteja (Friesen, 2010). Luokan huoltajien kanssa on hyvä käydä koulukoiraan liittyvä etukäteiskeskustelu, jossa käsitellään huolet allergioista, sekä kulttuuri- ja pelkoaiheista (Jalongo ym., 2004). Opetushallitus (2022) onkin säätänyt, että koulukoira- toiminta ei saa olla terveydelle vaarallista ja oppijoiden vakaumus ja kulttuuri on otettava huomioon. Opettajan on hyvä muistaa myös, että pelkäävä lasta ei saa koskaan pakottaa tekemisiin koiran kanssa, vaan kontakti tapahtuu lapsen ehdoilla niin, että lapsi saa mahdollisuuden tarkkailla koira- ensin kauempaa ja lähestyä tätä omaa tahtiaan (Jalongo ym., 2004).

8 Pohdinta

Tutkielman aihe valikoitui kirjoittajien yhteisen mielenkiinnon mukaan. Junnola ja Turkia ovat kumpikin eläinrakkaita ihmisiä, ja molemmat joko omistavat tai ovat omistaneet elämänsä aikana koiria. Ensimmäiset kokemukset koira-avusteisesta toiminnasta kouluissa perustuivat median esiin tuomiin artikkeleihin ja lyhyisiin uutisiin sekä sosiaalisen median erilaisten koulukoira-tilien tuottamaan sisältöön. Omat kokemukset koirien omistamisen mukana tulevasta hyödyistä ja kokemus lasten kanssa työskentelystä lisäsivät intoa tutkia aihetta lisää. Tutkielmassa havaittiinkin, että tutkielman kirjoittajien ennakko-oletukset koirien kanssa työskentelyn hyödyistä pitivät paikkaansa. Koira-avusteisuus käsitteenä on laaja ja sovellettavissa useille eri aloille, joka avasi kirjoittajien näkökulmaa myös erilaisista mahdollisuuksista koirien kanssa työskentelyyn.

Uskottavuutta lisääviä tekijöitä on tutkielmaan käytetyt useat eri vertaisarvioidut lähteet, tutkimuksen johdonmukainen eteneminen ja kirjoittajien suuri motivaatio aihetta ja eri tutkimuksia kohtaan. Tutkielman kirjoittajat työskentelivät pääsääntöisesti etäyhteyksillä. Tutkielma alkoi sisällysluettelon hahmottelulla, jonka jälkeen tietoa ja löydettyjä lähdetutkimuksia jaoteltiin eri aihealueiden alle. Eri tutkimuksia luettaessa tärkeimpään rooliin nousi tutkimuksien tulokset ja johtopäätökset. Tutkielman kirjoittajat ovat kirjoittaneet koko tutkielman yhdessä ilman vastuualueisiin jaottelua. Kirjoittajien oma positiivinen suhtautuminen tutkittavaan aiheeseen on voinut horjuttaa tutkielmassa saatuja tuloksia positiivisempaan suuntaan, mutta useat eri lähteet tutkielmassa tukevat positiivista näkökulmaa.

Kuten Ikäheimo ja Järvinen (2020) perustelevat, on tutkimus koirien tuomasta pedagogisesta hyödyistä hyvä koota yhteen ja tuoda niin vanhempien, opettajien, rehtoreiden kuin muidenkin opetusalan päättäjien tietoon. Tämän tutkielman kirjoittajat ovat tulevaisuuden luokanopettajia ja motivaationa tutkimukselle toimi into kerätä tutkimustietoa mahdollisen oman koulukoira-toiminnan perustelemiseksi. Tärkeää on kuitenkin tiedostaa se, että kaikki koirat eivät ole sopivia kouluun ja Opetushallituksen (2022) säädös pakollisista kokeista ja opinnoista ennen koulukoira-toiminnan aloittamista on tämän tutkielman mukaan perusteltu. Jokaisen koulukoira-toimintaa harkitsevan koulun tulisikin olla tästä asiasta tietoinen ja vaatia opettajilta riittävää koulutusta aiheeseen ennen koulukoira-toiminnan aloittamista. Valitettavaa kuitenkin on, että kouluissa työskentelee vielä paljon testaamattomia koiria, joka voi olla vaarallista niin oppilaille kuin itse koirallekin.

Koira-avusteisen työn eettisyyttä pohdittaessa on hyvä miettiä myös koiran näkökulmaa. Järvi & Ikäheimo (2020) puhuttelevat kirjassaan koiraa näin: “...ennen kaikkea koira on oppimisen väline...” ja Opettaja-lehden artikkelissaan Mannerin (2020) otsikko kuuluu “*Karvainen ja herttainen, mutta luokassa koira on työkalu*”. Mielenkiintoista olisi tutkia koiran roolia eläinavusteisessa työskentelyssä: Puhutaanko koirasta työkaluna, vai kumppanina? Entä kohdellaanko sitä sen mukaisesti? Tässä tutkielmassa koiran roolia kuvataan tietoisesti kumppanuutena.

Koiran kokemuksia eläinavusteisessa työssä on myös tärkeää pohtia. Glenk (2017) nosti esiin näkökulman, hyötyykö koira itse työstään jotakin? Onko sillä vapaus harjoittaa myös sen luontaista käyttäytymistä? Koirat on opetettu kautta aikojen metsästämään, vartioimaan ja paimentamaan ihmisen apuna sekä näin tunnistamaan perheenjäsenet ja olemaan epäluuloinen vieraita kohtaan. Koulukoiran odotetaan kuitenkin sietävän vieraiden katsomista, fyysistä koskemista ja käskyttämistä pitkiäkin aikoja rauhallisena pysyen (Glenk, 2017). Onko eläinavusteinen työ siis oikein itse koiraa kohtaan? Tästä aiheesta olisi hyvä saada lisää tutkittua tietoa. Glenkin (2017) mukaan nykyinen näyttö ei kuitenkaan aiheuta suurta huolta koirien hyvinvoinnista eläinavusteisissa töissä, mutta aiheuttaisi tärkeää seurata ja tutkia säännöllisesti uudelleen.

Haasteita ja vastakkaisia mielipiteitä koulukoiran ottamiselle löytyy myös. Haasteet perustuvat kuitenkin suurilta osin allergioihin, pelkoihin ja kulttuurillisiin eroihin, jotka ovat tutkimuksen mukaan melko helposti ratkaistavissa yhteistyössä oppilaiden huoltajien kanssa. Myös koulurakennus itsessään voi olla esteenä koulukoiran työskentelylle ja uusia koulurakennuksia valmistettaessa olisikin hyvä ottaa huomioon koulukoiran työskentelymahdollisuudet esimerkiksi materiaaleja valittaessa. Koulukoirien mukana tuomat hyödyt ovat niin laajoja, että tutkimuksen mukaan niiden yleistyminen kouluissa olisi toivottavaa.

Tutkielman luotettavuus perustuu useisiin vertaisarvioituihin lähteisiin. Tutkielmassa käytetyt lähteet ovat pääosin kansainvälisiä, jolloin tulosten suora siirtäminen suomalaiseen koulukontekstiin voi horjuttaa tutkimuksen luotettavuutta, mutta tulokset ovat kuitenkin yleistettäviä ja näin luotettavia siirrettäväksi myös suomalaiseen koulukontekstiin. Suomalaiset lähteenä käytetyt tutkimukset suuntasivat suurilta osin erityisopetukseen, joiden tulokset peilattiin tässä tutkielmassa yleisopetukseen. Tutkielman kirjoituskieli on pyritty selkeyttämään kaikille ymmärrettävään muotoon ja ammattitermejä on kerätty sanastoon lukemisen helpottamiseksi.

Tutkielmassa lähteiden löytymisen laajuus yllätti, etenkin kansainvälisten lähteiden puolelta. Suomalaisten lähteiden vähäisyys puolestaan korosti tämän tutkimuksen tarpeellisuutta. Etenkin suomenkielistä tutkimusta kaivataan lisää. Kirjallisuuskatsauksesta tutkimusta voi jatkaa Pro Gradu-tutkimukseen ja mahdollisesti siitäkin pidemmälle. Koulukoiria voisi tutkia tieteenalat ylittäen niin psykologian, eläintutkimuksen, kasvatustieteen kuin biologiankin puolella. Koulukoiria etenkin yleisopetuksessa tulisi tutkia enemmän, sillä nykyinen tutkittu tieto perustuu suuriltaosin erityisopetukseen. Kuitenkin myös erityisopetuksen puolelta löytyy vielä paljon tutkittavaa, unohtamatta jo olemassa olevien tutkimuksien toistettavuutta. Tutkimus ennen ja jälkeen koulukoiran saapumista olisi myös mielenkiintoinen, mutta vaatisi pitkäaikaista seurantaa.

Lähteet

- Aerila, J.-A. & Kauppinen, M. (2019) Sytytä lukukipinä. *Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn*. Haettu osoitteesta <https://www.ellibslibrary.com/book/9789524519168>
- Allen, K., Shykoff, B. & Izzo Jr, J. 2018. Pet Ownership, but Not ACE Inhibitor Therapy, Blunts Home Blood Pressure Responses to Mental Stress. *Hypertension*, 38(4), 815–820. <https://doi.org/10.1161/hyp.38.4.815>
- Allergia-, iho- ja astmaliitto. (2022). Lemmikkieläinallergiat. Haettu osoitteesta <https://www.allergia.fi/allergia/mita-allergia-on/allergioiden-yleisimmat-aiheuttajat/lemmikkielainallergiat/#760e0532>
- Anderson, K. & Olson, M. (2015). The value of a dog in a classroom of children with severe emotional disorders. *Anthrozoös*, 19(1), 35–49. <https://doi.org/10.2752/089279306785593919>
- Autio, R. (7.1.2016). Koulukoira rauhoittaa erityisoppilaan 30 sekunnissa – katso video Topi-koiran työskentelystä. *Yle*. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-8572635>
- Beetz, A. (2013). Socio-emotional correlates of a schooldog-teacher-team in the classroom. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00886>
- Beetz, A. (2017). Theories and possible processes of action in animal assisted interventions. *Applied developmental science*, 21(2), 139-149. <https://doi.org/10.1080/10888691.2016.1262263>
- Beetz A., Uvnäs-Moberg K., Julius H. & Kotrschal K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>
- Beetz, A., Julius, H., Turner, D. & Kotrschal, K. (2012). Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00352>
- Boe, V. (2008). *Effects of Animal-Assisted Therapy on a Student with an Emotional/Behavioral Disorder*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1139331.pdf>

- Bradshaw J. (2013). *Koiruus-tiede auttaa ymmärtämään koiraasi* (s. 52-92). Juva: Bookwell Oy.
- Brelsford L. V., Meints K., Gee R. N. & Pfeffer K. (2017). Animal-Assisted Interventions in the Classroom— A Systematic Review. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 14(7), 669. <https://doi.org/10.3390/ijerph14070669>
- Friesen L. (2010). Exploring Animal-Assisted Programs with Children in School and Therapeutic Contexts. *Early Childhood Education Journal*, 37(4), 261–267. <https://doi.org/10.1007/s10643-009-0349-5>
- Gee, N., Harris, S. & Johnson, K. (2015). The role of therapy dogs in speed and accuracy to complete motor skills tasks for preschool children. *Anthrozoös*, 20(4), 375–386. <https://doi.org/10.2752/089279307X245509>
- Glenk, L. (2017). Current Perspectives on Therapy Dog Welfare in Animal-Assisted Interventions. *Animals*, 7(2), 7. <https://doi.org/10.3390/ani7020007>
- Green Care Finland. (n.d). Eläinavusteiset menetelmät. Haettu 8.5.2022 osoitteesta <https://www.gcfinland.fi/green-care-/menetelmat/elainavusteiset-menetelmat/>
- Hall, D. & Duke, G. (2020). Therapy Dog Effects on Nursing Student Stress. *Nurse Educator*, 46(4), E70–E74. <https://doi.org/10.1097/NNE.0000000000000953>
- Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E. & Suomela-Markkanen, T. (2018). *Eläinavusteinen terapia*. Helsinki: Kela. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018070631430>
- Hautamäki, L., Ramadan, F. & Vilhunen, T. (2021). *Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio?*. Helsinki: Kela. Haettu osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/331626/Kuntoutustakehittamassa29_saavutettava.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Henderson L., Grove C., Lee F., Trainer L., Schena H. & Prentice M. (2020). An evaluation of a dog-assisted reading program to support student wellbeing in primary school. *ScienceDirect*, 118(105449), <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105449>
- Howie, A. (2015). *Teaming With Your Therapy Dog*. Indiana: Purdue university Press, west Lafayette. Haettu osoitteesta

https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=a86244ba-994a-4b70-bc6f-98f5e8333437%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWVhc3QtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#db=nl_ebk&AN=985985

- Humane Society. (n.d.). Closing South Korea's dog meat farms. *Humane Society International Europe*. Haettu 10.5.2022 osoitteesta <https://www.hsi.org/news-media/closing-south-koreas-dog-meat-farms/>
- Hüsgen, C., Peters-Schefer, N. & Didden, R. (2022). A Systematic Review of Dog-Assisted Therapy in Children with Behavioural and Developmental Disorders. *Advances in Neurodevelopmental Disorders*, (6), 1–10. <https://doi.org/10.1007/s41252-022-00239-9>
- Jalongo M., Astorino T. & Bomboy N. (2004). Canine Visitors: The Influence of Therapy Dogs on Young Children's Learning and Well-Being in Classrooms and Hospitals. *Early Childhood Education*. 32 (8), 9–16. <https://doi.org/10.1023/B:ECEJ.0000039638.60714.5f>
- Jalongo, M. (2012). “What are all these dogs doing at school?”: Using therapy dogs to promote children's reading practice. *Childhood Education*, 81(3), 152–158. <https://doi.org/10.1080/00094056.2005.10522259>
- Jurícková, V., Bozděchová, A., Machová, K. & Vadroňová, M. (2020). Effect of Animal Assisted Education with a Dog Within Children with ADHD in the Classroom: A Case Study. *Child and Adolescent Social Work Journal*, (37), 677–684. <https://doi.org/10.1007/s10560-020-00716-x>
- Järvi, T. & Ikäheimo, K. (2020). *Koira koulutyössä. Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta*. Helsinki: BoD.
- Kahilaniemi E. (2016). *Eläinavusteinen interventio: asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin*. Tampere: Viestipaino.
- Kennelliitto A. (n.d.). *Kaverikoirat*. Haettu 27.4.2022 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat>
- Kennelliitto B. (n.d.). *Kasvatus- ja kuntoutuskoirat*. Haettu 7.5.2022 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykuoirat/henkilokohtaiset-hyotykuoirat/kasvatus-ja-kuntoutuskoirat>

- Kennelliitto C. (n.d.) *Suosituimmat koirarodut*. Haettu 9.5.2022 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/koirat/suosituimmat-koirarodut>
- Keski-Suomen kennelpiiri. (n.d.). *Kaverikoira- ja lukukoira jaosto*. Haettu 3.5.2022 osoitteesta <https://www.kennelpiiri.fi/keski-suomi/jaostot/kaverikoira-ja-lukukoira-jaosto>
- Kinnunen A. & Nikkari P. (2017). Koira auttaa ja ilahduttaa. *Aikakausikirja Duodecim*. 133(23), 2269–73. Haettu osoitteesta <https://www.duodecimlehti.fi/duo14052>
- Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry. (2022). *Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry*. Haettu osoitteesta <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/>
- Kruger K. & Serpell J. (2010). Animal-assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations. Teoksessa H. Fine A. (Ed.), *Handbook on animal assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice* (s. 17–32). Amsterdam: Academic press.
- Kropp J.J. & Shupp M.M. (2017). Review of the Research: Are Therapy Dogs in Classrooms Beneficial? *Forum on Public Policy Online*. Georgia: Georgia Southern University. Haettu osoitteesta <https://eric.ed.gov/?id=EJ1173578>
- Kähkönen, S. & Myllyniemi, S. (27.5.2021). *Vuokatissa huonon koulupäivän voi pelastaa Jokkis – koulukoira tietää, kenellä on kurjaa ja kenen luokse kannattaa mennä*. Yle. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11951317>
- Lakshmin, D. (2020). 'The new cool': Adopting street dogs is gaining popularity in India. *National geographic*. Haettu osoitteesta <https://www.nationalgeographic.com/animals/article/street-dogs-indies-india-pets>
- Latvala-Sillman P. (2018). *Työparina koira*. Sanasilta oy.
- Levinson B. (1971). Household pets in training schools serving delinquent children. *Psychological Reports*. Yeshiva University, New York
- Malmberg T. (2014). *Teoreettinen tutkimus joukkoviestintä- ja mediatieteen intellektuaalisena tyylinä*. Haettu osoitteesta: https://moodle.oulu.fi/pluginfile.php/423785/mod_resource/content/1/Teoreettinen%20tutkimus%20joukkoviestint%C3%A4-%20ja%20mediatieteen%20intellektuaalisena%20tyylin%C3%A4.pdf

- Manner, M. (13.8.2020). Karvainen ja herttainen, mutta luokassa koira on työkalu. *Opettaja*.
Haettu osoitteesta <https://www.opettaja.fi/tyossa/karvainen-ja-herttainen-mutta-luokassa-koira-on-tyokalu/>
- Melson, G. (2005). *Why the Wild Things are: Animals in the Lives of Children*. Cambridge: Harvard university press. Haettu osoitteesta
https://web.s.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fMjgyNDIyX19BTg2?sid=c4e766ee-a8e5-4bfe-8f66-66d86bcfa930@redis&vid=0&format=EB&lpid=lp_71&rid=0
- Mikkelin kaupunginkirjasto. (2016). *Laatusuositus yleisten kirjastojen lukukoiratoimintaan*.
Haettu osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/files/lukukoiratoiminnan-laatusuositus>
- Opetushallitus (2016). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Haettu osoitteesta
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. (2022). *Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille*.
Haettu osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille>
- Pet Partners. (n.d.) *Industry terms*. Haettu 1.4.2022 osoitteesta
<https://petpartners.org/learn/terminology/>
- Pillow-Price K., Yonts N. & Stinson L. (2014). Sit, Stay, Read: Improving Literacy Skills Using Dogs! *Dimensions of Early Childhood*, 42(1). Haettu osoitteesta
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1044105.pdf>
- Prothmann A., Ettrich C. & Prothmann S. (2015). Preference for, and Responsiveness to, People, Dogs and Objects in Children with Autism. *Anthrozoös*, 22(2), 161–171.
<https://doi.org/10.2752/175303709X434185>
- Salminen A. (2011). *Mikä on kirjallisuuskatsaus? -Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopisto. Haettu osoitteesta:
https://moodle oulu.fi/pluginfile.php/423786/mod_resource/content/1/Mik%C3%A4%20kirjallisuuskatsaus.pdf

- Sanberg E. (2018). *ADHD ja oppimisen tuki: huomioi yksilölliset tarpeet ja vahvuudet*. Jyväskylä: PS –kustannus.
- Sandt, D. (2019). Effective Implementation of Animal Assisted Education Interventions in the Inclusive Early Childhood Education Classroom. *Early Childhood Education Journal*, 48 (1), 103–115. <https://doi.org/10.1007/s10643-019-01000-z>
- Serpell J. (2010). Animal-assisted interventions in historical perspective. Teoksessa H. Fine A. (Ed.), *Handbook on animal assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice* (s. 17–32). Amsterdam: Academic press.
- Shaw, D. (2013). Man's Best Friend as A Reading Facilitator. *The reading teacher*, 66(5), 365–371. <https://doi.org/10.1002/TRTR.01136>
- Shen R., Xiong P., Ghou & Hall B. (2018). “We need them as much as they need us”: A systematic review of the qualitative evidence for possible mechanisms of effectiveness of animal-assisted intervention (AAI). *Complementary Therapies in Medicine*, 41, 203–207. <https://doi.org/10.1016/j.ctim.2018.10.001>
- Suomen Terapiakoulu. (2018). *Koira-avusteinen pedagogiikka / opetus – AAE*. Haettu osoitteesta <http://suomenterapiakoirakoulu.com/koira-avusteinen-pedagogiikka/>
- Stanley-Hermanns M. & Miller J. (2002). Animal-Assisted Therapy: Domestic animals aren't merely pets. To some, they can be healers. *AJN, American Journal of Nursing*. 102(10), 69–76. Haettu osoitteesta https://journals.lww.com/ajnonline/fulltext/2002/10000/animal_assisted_therapy_domestic_animals_aren_t.28.aspx
- Tilastokeskus. (2018). *Suomessa on noin 700 000 koiraa*. Haettu osoitteesta <https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/blogit/2018/suomessa-noin-700-000-koiraa/>
- Uvnäs-Moberg K. (2007). *Rauhoittava kosketus –oksitosiinin parantava vaikutus kehossa*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Walters Esteves S. & Stokes T. (2015). Social Effects of a Dog's Presence on Children with Disabilities. *Anthrozoös*, 21(1), 5–15. <https://doi.org/10.1080/08927936.2008.11425166>

Ward-Griffin, E., Klaiber, P., Collins, H., Owens, R., Coren, S. & Chen, F. (2018). Petting away pre-exam stress: The effect of therapy dog sessions on student well-being. *Stress and health*, 34(3), 468–473. <https://doi.org/10.1002/smi.2804>